

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE GONIĄDZ

GMINA GONIĄDZ
POWIAT MONIECKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	3
1.1. CEL DIAGNOZY	3
1.2. STRUKTURA DIAGNOZY	4
1.3. PRZYJĘTA METODYKA DIAGNOZY.....	4
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY GONIĄDZ.....	7
2.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY	7
2.2. SFERA SPOŁECZNA.....	12
2.3. SFERA GOSPODARCZA.....	16
2.4. SFERA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWA	17
2.5. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	19
3. KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH.....	25
4. WSPÓŁWYSTĘPOWANIE INNYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK	57
4.1. SFERA GOSPODARCZA.....	57
4.2. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA.....	60
4.3. SFERA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWA	68
5. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY GONIĄDZ	78
6. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	86

1. WSTĘP

1.1. CEL DIAGNOZY

Podstawę prawną opracowania przedmiotowej Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Goniądz stanowi art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 278).

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, zwanej dalej ustawą, obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany. Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją wskazanych powyżej negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym obszary nieposiadające ze sobą granic wspólnych. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego opracowuje się diagnozę, w której wykorzystuje się obiektywne, weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji sporządza się Gminny Program Rewitalizacji, który przyjmowany jest w drodze uchwały rady gminy.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych.

Celem niniejszej diagnozy jest więc przeanalizowanie rozkładu przestrzennego wskazanych w ustawie negatywnych zjawisk na terenie całej gminy i zidentyfikowanie obszaru zdegradowanego (obszaru koncentracji tych zjawisk), a w jego ramach – ewentualnych

obszarów szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych, gdzie powinien być wyznaczony obszar rewitalizacji.

1.2. STRUKTURA DIAGNOZY

Ustawa w art. 9 wskazuje minimalny zakres danych, który należy niezbędnie objąć diagnozą, a przez to sugeruje minimalną strukturę diagnozy, którą zastosowano w przedmiotowym dokumencie. Struktura diagnozy wynikająca z treści art. 9 ust 1 ustawy przedstawia się następująco:

- 1) Diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w tym w szczególności:
 - a. bezrobocia,
 - b. ubóstwa,
 - c. przestępczości,
 - d. wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1411),
 - e. niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także
 - f. niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.
- 2) Diagnoza współwystępowania przestrzennego pozostałych negatywnych zjawisk:
 - a. gospodarczych lub
 - b. środowiskowych lub
 - c. przestrzenno-funkcjonalnych lub
 - d. technicznych.

Diagnoza ma zatem dwie główne części merytoryczne: część poświęconą koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz część poświęconą diagnozie ewentualnego nakładania się na nie pozostałych negatywnych zjawisk.

1.3. PRZYJĘTA METODYKA DIAGNOZY

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji nie wskazuje konkretnej metody diagnostycznej, wobec tego metody takie należało przyjąć na podstawie przesłanek ogólnych, kierując się kryterium zobiektywizowania wyników. W szczególności należało rozstrzygnąć kwestię delimitacji obszaru do analizy oraz warunków granicznych dla wytyczenia obszaru.

W przedmiotowym opracowaniu przyjęto metodę porównującą jako pola odniesienia jednostki urbanistyczne, czyli poszczególne miejscowości wchodzące w skład Gminy Goniądz. W przypadku poszczególnych porównywalnych zjawisk odniesiono dane dla danej miejscowości do średniej wielkości cechy dla całego obszaru Gminy Goniądz.

Rozpoczynając proces analityczny w oparciu o przekrojowe dane zebrane do diagnozy wyznaczono wskaźniki obrazujące sytuację w poszczególnych obszarach badawczych. W dalszej kolejności zebrane dane zostały poddane analizie, co umożliwiło przypisanie zjawisk kryzysowych do wyłonionych stref i delimitację obszarów problemowych na terenie Gminy Goniądz. Za wartości referencyjne wskaźników przyjęto ich średnie wartości dla Gminy Goniądz. O zjawiskach negatywnych świadczą negatywne odchylenia od tych wartości zależne od rodzaju wskaźnika. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w analizie uwzględniono dwa rodzaje wskaźników:

- wskaźniki (stymulanty rewitalizacji), dla których odchylenie w górę od wartości referencyjnej wskazuje na sytuację kryzysową i większą potrzebę działań rewitalizacyjnych,
- wskaźniki (destymulanty rewitalizacji), dla których odchylenie w dół od wartości referencyjnej wskazuje na sytuację kryzysową i potrzebę interwencji.

Zebrane dane zostały wykorzystane do przeprowadzenia analizy wskaźnikowej w oparciu o zestaw wskaźników odnoszących się do każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, techniczno-środowiskowej).

Tabela 1. Zestawienie wskaźników

SFERA SPOŁECZNA
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długiej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców
Frekwencja wyborcza w wyborach lokalnych w 2024 r.
Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r.
Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2023 r.
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców
SFERA GOSPODARCZA

Liczba zarejestrowanych podmiotów (wg miejsca wykonywania działalności gospodarczej) na 1000 mieszkańców
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA
Wskaźnik dostępności do miejsc rekreacji na 100 mieszkańców
Występowanie ośrodków kultury i bibliotek
Występowanie szkół i przedszkoli
Występowanie ścieżek rowerowych
SFERA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWA
Ilość budynków z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Wskaźnik związany z niedostępnością do wodociągu w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Występowanie jednostki OSP
Stan powietrza

Źródło: Opracowanie własne

Analizie poddano dane mierzalne, obiektywne i weryfikowalne, pozyskane z instytucji działających na terenie Gminy Goniądz, a także informacje prezentowane przez GUS, zgodnie ze stanem na koniec 2023 r. w czasie tworzenia dokumentu dane za 2024 r. nie były jeszcze w pełni dostępne. Wybrany zestaw wskaźników posłużył do zbadania natężenia zjawisk kryzysowych występujących na danym terenie i wyłonienia obszaru najbardziej predestynowanego do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

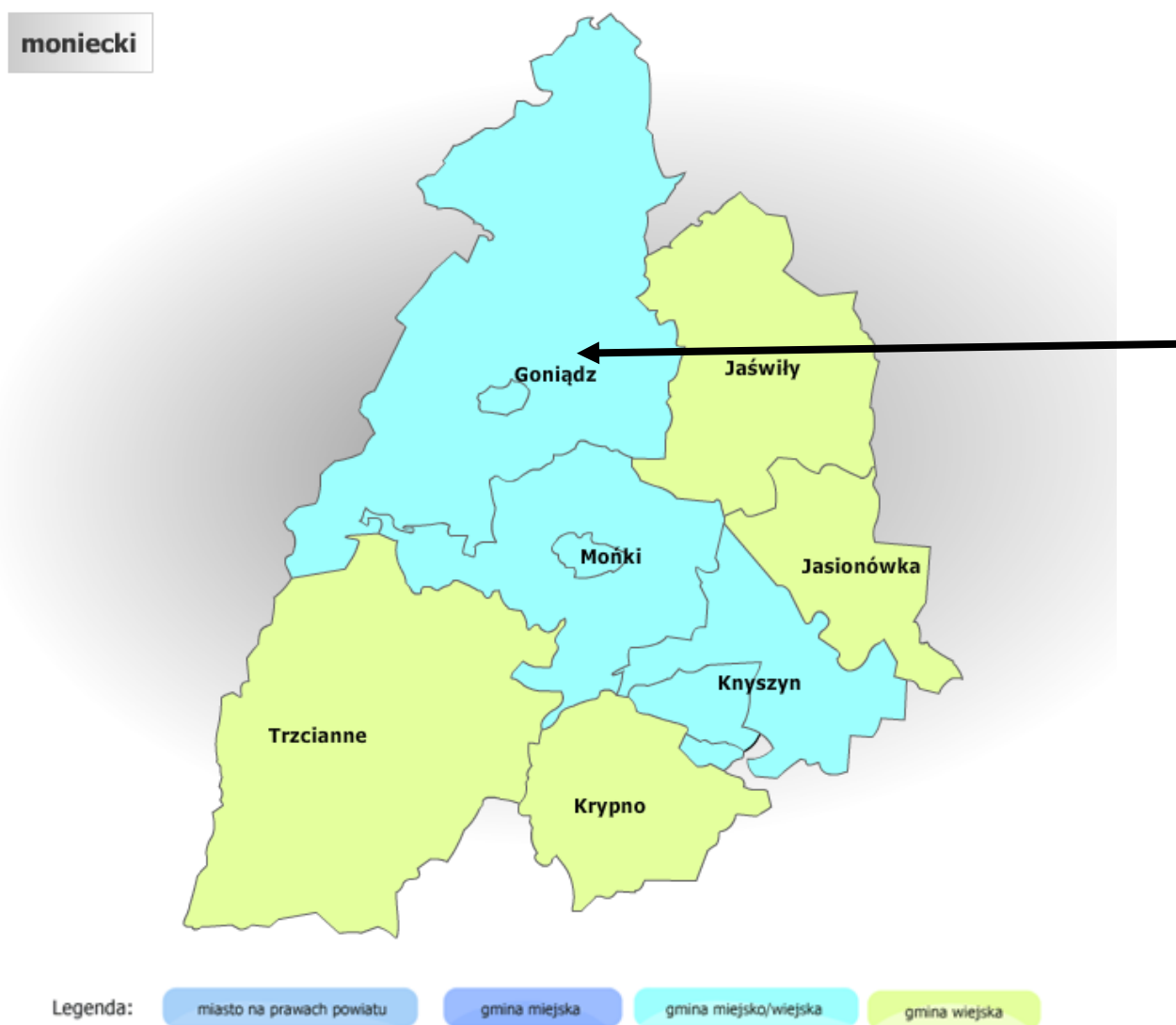
W dalszej części opracowania zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w ujęciu społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym i techniczno-środowiskowym.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY GONIĄDZ

2.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Gmina Goniądz położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie monieckim. Gmina Goniądz graniczy z następującymi gminami: Jaświły, Mońki, Trzcianne (powiat moniecki), Bargłów Kościelny, Sztabin (powiat augustowski), Grajewo, Radziłów, Rajgród (powiat grajewski).

Rysunek 1. Położenie Gminy Goniądz na tle powiatu monieckiego

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Gmina Goniądz zajmuje powierzchnię 37 658 ha, co stanowi 27,28% obszaru całego powiatu. Najwięcej mieszkańców posiada Miastko Goniądz oraz miejscowość Białosuknia. Najmniej mieszkańców mają miejscowości: Uścianek, Płochowo i Olszowa Droga.

Tabela 2. Zestawienie miejscowości wraz z liczbą mieszkańców

L.p.	Obszar	Mężczyźni	Kobiety	Łączna Liczba
Wiek Przedprodukcyjny (0-17)				
1.	Goniądz (Miasto)	136	132	286
2.	Białosuknia	33	25	58
3.	Budne	1	6	7
4.	Dawidowizna	11	8	19
5.	Doły	6	9	15
6.	Downary	10	7	17
7.	Downary - Plac	0	6	6
8.	Klewianka	21	24	45
9.	Kramkówka Duża	17	21	38
10.	Kramkówka Mała	18	10	28
11.	Krzecze	10	9	19
12.	Łazy	9	17	26
13.	Mierkienniki	11	6	17
14.	Olszowa Droga	1	0	1
15.	Osowiec	20	9	29
16.	Osowiec-Twierdza	8	10	18
17.	Owieczki	19	23	42
18.	Piwowary	14	8	22
19.	Płochowo	1	0	1
20.	Smogorówka Dolistowska	2	6	8
21.	Smogorówka Goniądzka	14	12	26
22.	Szafranki	3	6	9
23.	Uścianek	2	2	4
24.	Wojtówstwo	10	9	19
25.	Wólka Piaseczna	11	9	20
26.	Wroceń	18	14	32
Wiek Produkcyjny (18-59)				
1.	Goniądz (Miasto)	501	440	941
2.	Białosuknia	101	79	180
3.	Budne	15	10	25
4.	Dawidowizna	37	23	60
5.	Doły	22	24	46
6.	Downary	45	30	75
7.	Downary-Plac	45	19	64
8.	Klewianka	103	68	171
9.	Kramkówka Duża	52	58	110
10.	Kramkówka Mała	48	33	81
11.	Krzecze	36	27	63
12.	Łazy	33	26	59
13.	Mierkienniki	27	17	44
14.	Olszowa Droga	10	17	27
15.	Osowiec	86	74	160
16.	Osowiec-Twierdza	33	29	62
17.	Owieczki	35	30	65
18.	Piwowary	40	35	75
19.	Płochowo	10	15	25

L.p.	Obszar	Mężczyźni	Kobiety	Łączna Liczba
20.	Smogorówka Dolistowska	30	21	51
21.	Smogorówka Goniądzka	55	37	92
22.	Szafranki	21	24	45
23.	Uścianek	4	5	9
24.	Wojtówstwo	18	20	38
25.	Wólka Piaseczna	25	25	50
26.	Wroceń	41	42	83
Wiek Poprodukcyjny (60-100)				
1.	Goniądz (Miasto)	132	290	422
2.	Białosuknia	28	40	68
3.	Budne	13	10	23
4.	Dawidowizna	7	12	19
5.	Doły	6	8	14
6.	Downary	15	20	35
7.	Downary-Plac	6	5	11
8.	Klewianka	27	40	67
9.	Kramkówka Duża	13	26	39
10.	Kramkówka Mała	8	15	23
11.	Krzecze	8	18	26
12.	Łazy	6	12	18
13.	Mierkienniki	6	9	15
14.	Olszowa Droga	5	7	12
15.	Osowiec	28	25	53
16.	Osowiec-Twierdza	17	0	17
17.	Owieczki	14	13	27
18.	Piwowary	10	16	26
19.	Płochowo	2	5	7
20.	Smogorówka Dolistowska	8	12	20
21.	Smogorówka Goniądzka	10	16	26
22.	Szafranki	4	11	15
23.	Uścianek	0	0	0
24.	Wojtówstwo	5	6	11
25.	Wólka Piaseczna	7	9	16
26.	Wroceń	20	24	44

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Goniądzu, stan na 31.12.2023 r.

W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię poszczególnych obszarów ewidencyjnych. Największą powierzchnię ma Wólka Piaseczna i Downary. Najmniejszą zaś Uścianek.

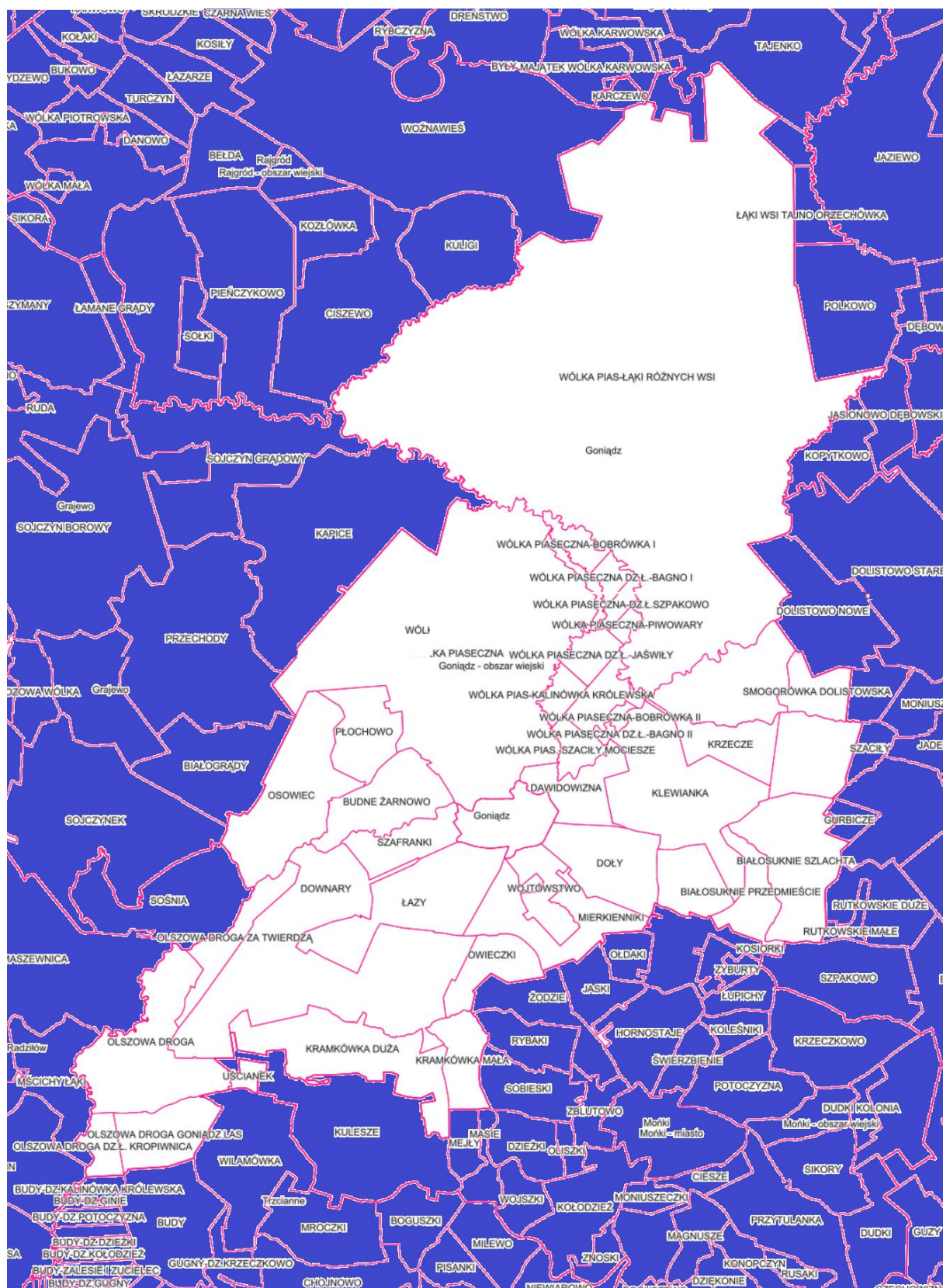
Tabela 3. Zestawienie miejscowości na terenie Gminy Goniądz z uwzględnieniem powierzchni poszczególnych miejscowości

L.p.	Nazwa miejscowości	Powierzchnia (w km ²)
1.	Białosuknia	12,45
2.	Budne	6,20
3.	Dawidowizna	4,08
4.	Doły	6,58
5.	Downary	26,09 (obręb obejmujący miejscowości Downary, Downary-Plac, Osowiec-Twierdza)

L.p.	Nazwa miejscowości	Powierzchnia (w km ²)
6.	Downary-Plac	(dane ujęte w obrębie Downary)
7.	Goniądz	4,28
8.	Klewianka	13,30
9.	Kramkówka Duża	10,48
10.	Kramkówka Mała	3,42
11.	Krzecze	4,01
12.	Łazy	9,97
13.	Mierkienniki	6,98
14.	Olszowa Droga	21,19
15.	Osowiec	11,00
16.	Osowiec Twierdza	(dane ujęte w obrębie Downary)
17.	Owieczki	3,62
18.	Piwowary	3,80
19.	Płochowo	4,70
20.	Smogorówka Dolistowska	2,85
21.	Smogorówka Goniądzka	5,53
22.	Szafranki	3,72
23.	Uścianek	0,70
24.	Wólka Piaseczna	200,67
25.	Wroceń	7,88

Źródło: Urząd Miejski w Goniądzu, Geoportal

Rysunek 2. Podział administracyjny Gminy Goniądz

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp2.html>

2.2. SFERA SPOŁECZNA

Demografia

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Goniądz jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Na terenie gminy zauważalna jest tendencja związana ze zmniejszaniem się liczby ludności, co zostało zaprezentowane szczegółowo w tabeli 4.

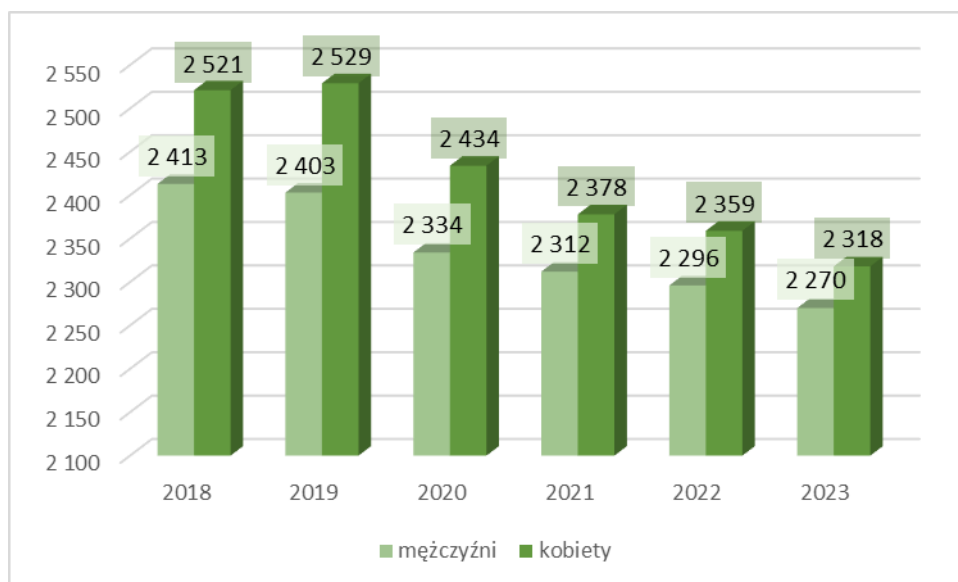
Tabela 4. Liczba ludności na terenie Gminy Goniądz w latach 2018 – 2023

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba ludności							
ogółem	osoba	4 934	4 932	4 768	4 690	4 655	4 588
mężczyźni	osoba	2 413	2 403	2 334	2 312	2 296	2 270
kobiety	osoba	2 521	2 529	2 434	2 378	2 359	2 318

Źródło: Dane GUS

Analizując liczbę ludności z uwzględnieniem płci należy zauważyć, że we wszystkich analizowanych latach było więcej kobiet niż mężczyzn.

Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy Goniądz z uwzględnieniem płci

Źródło: Dane GUS

W Gminie Goniądz współczynnik feminizacji (w 2023 r.) wynosi 102. Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypadają średnio 102 kobiety. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 57,6% i jest grupą dominującą. Udział ludność w wieku poprodukcyjnym wynosi 24,3%, a w wieku przedprodukcyjnym – 18,0%. Udział procentowy mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym

w latach 2018 – 2023 spadała. Ostatecznie w 2023 r. udział osób w wieku produkcyjnym wśród mieszkańców gminy był mniejszy niż w 2018 r. o 5,57%.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2018 – 2023 systematycznie rósł (w 2023 r. udział osób z tej grupy był większy o 13,55% niż w 2018 r.). Świadczy to o procesie starzenia się gminy i wzrastania obciążenia ekonomicznego i demograficznego. Jeżeli ten trend się nie zmieni, to w przyszłości będzie wzrastał współczynnik obciążenia demograficznego tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego ukazujący ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w analizowanych latach wzrastał. Porównując rok 2023 z rokiem 2018 widać, że wskaźnik ten wzrósł o 15,02%. Wzrost odzwierciedla zmiany, jakie obserwujemy w danej jednostce terytorialnej oraz jakie będą nasilać się w przyszłości. Wzrost liczby osób starszych przypadających na osoby pracujące i dzieci wynika z ogólnego postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, ale w przypadku Gminy Goniądz dodatkowymi czynnikami pogłębiającymi ten proces jest niekorzystny bilans migracji (we wszystkich latach analizy saldo to było ujemne).

W kwestii migracji zauważalna jest ogólnopolska tendencja do przemieszczania się ludności z obszarów miejskich na mniej zurbanizowane obszary przyległe, jednak nie powoduje to znaczącego przyrostu mieszkańców terenów wiejskich położonych na terenie Gminy Goniądz.

Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Goniądz działają różne organizacje pozarządowych, ich zestawienie zawarto w tabeli 5.

Tabela 5. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Goniądz

L.p.	Nr KRS	Nazwa	Miejscowość	Organizacja Pożytku Publicznego
1	0000367121	Biebrzański Klub Płetwonurków "MEANDER"	Goniądz	Nie
2	0000571849	Fundacja Centrum Edukacji i Rozwoju	Downary	Nie
3	0000467728	Fundacja Miedza	Goniądz	Nie
4	0000076775	Goniądzkie Stowarzyszenie "ZDROWIE I TRZEŻWOŚĆ"	Goniądz	Nie
5	0000256485	Goniądzkie Stowarzyszenie Turystyczne "DOLINA BIEBRZY"	Goniądz	Nie
6	0000253695	Jestem na Ptak!	Goniądz	Tak
7	0000078535	Ochotnicza Straż Pożarna w Białosukni	Białosuknia	Nie
8	0000078502	Ochotnicza Straż Pożarna	Downary	Nie

L.p.	Nr KRS	Nazwa	Miejscowość	Organizacja Pożytku Publicznego
		w Downarach		
9	0000073374	Ochotnicza Straż Pożarna w Goniądzu	Goniądz	Nie
10	0000078551	Ochotnicza Straż Pożarna w Klewiance	Klewianka	Nie
11	0000073893	Ochotnicza Straż Pożarna w Osowcu	Osowiec	Nie
12	0000084165	Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Piasecznej	Wólka Piaseczna	Nie
13	0000078063	Osowieckie Towarzystwo Fortyfikacyjne	Osowiec - Twierdza	Nie
14	0001009342	Podlaski Instytut Gospodarki	Osowiec	Nie
15	0000879058	Stowarzyszenie "GONIĄDZ NAD BIEBRZĄ"	Goniądz	Nie
16	0000085273	Stowarzyszenie "RODZINA"	Goniądz	Nie
17	0000303084	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sośnia Nad Biebrzą	Goniądz	Nie
18	0000187551	Towarzystwo Biebrzańskie	Osowiec-Twierdza	Nie
19	0000075490	Towarzystwo Przyjaciół Goniądza	Goniądz	Nie

Źródło: KRS i dane Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Bezrobocie

Na terenie Gminy Goniądz brak jednolitej tendencji (wzrost, spadek) w liczbie bezrobotnych w latach 2018 – 2023. W porównaniu do 2018 r. w 2019 r. ich liczba spadła, w 2020 r. wzrosła, w 2021 r. ponownie wzrosła a w 2022 r. ponownie wzrosła by w 2023 r. jeszcze raz spaść. Ostatecznie liczba bezrobotnych w 2023 r. była niższa niż w 2018 r. o 22,07%.

Biorąc pod uwagę płeć w analizowanych latach większe bezrobocie występowało wśród mężczyzn.

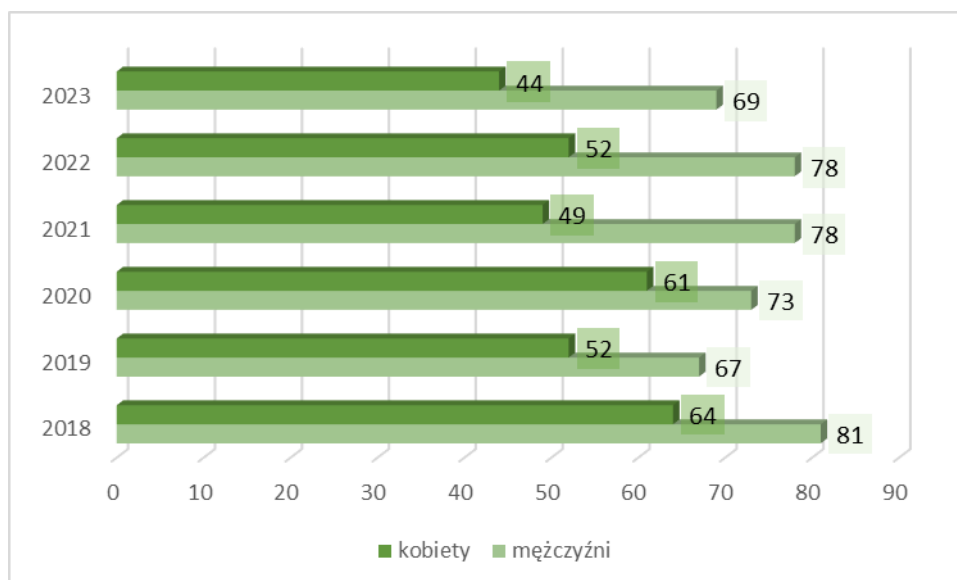
Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy nie można zapomnieć, że badania statystyczne prowadzone przez GUS nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, nie rejestrując przede wszystkim problemu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Nie można także pomijać faktu, że w przeciągu ostatnich lat zmieniały się przepisy dotyczące sposobu określania statusu osoby bezrobotnej, które eliminowały z tej statystyki niejednokrotnie całe grupy społeczne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na statystyki rynku pracy jest ujemne saldo migracji. Saldo migracji wewnętrznych we wszystkich analizowanych lat było ujemne. Saldo migracji zagranicznych w większości analizowanych lat osiągało niewielkie wielkości (od 0 do 2 osób). W dwóch latach saldo to osiągnęło trochę wyższy poziom w 2023 r. wyniosło ono -5, a w 2021 r. -6. Zgodnie z powyższym można przewidywać, że w dalszym ciągu sytuacja będzie niejednorodna i stopa bezrobocia będzie się zmieniać tak jak w analizowanych latach.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Goniądz w latach 2018 – 2023

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach							
ogółem	osoba	145	119	134	127	130	113
mężczyźni	osoba	81	67	73	78	78	69
kobiety	osoba	64	52	61	49	52	44

Źródło: Dane GUS

Wykres 2. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Goniądz w latach 2018 – 2023

Źródło: Dane GUS

Struktura bezrobotnych wykazuje, że najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Taka sytuacja sprzyja powstawaniu ujemnych skutków społecznych i ekonomicznych. Sporą grupę bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia (26,55% osób bezrobotnych).

Ochrona zdrowia

Służbę zdrowia w Gminie Goniądz stanowi Przychodnia Rejonowa w Goniądzu. Opiekę lekarską na poziomie specjalistycznym zapewnia przede wszystkim SP ZOZ w Mońkach. Na terenie Gminy Goniądz działa także punkt apteczny.

Edukacja

Na terenie Gminy Goniądz działa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II i Przedszkole Samorządowe (Zespół Szkolno – Przedszkolny).

Instytucje kultury

Na terenie Gminy Goniądz działalność kulturalną prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Goniądzu. Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Goniądz.

Działalność kulturalna prowadzona jest także w funkcjonujących na terenie gminy Świetlicach Wiejskich. Są to świetlice w miejscowościach: Białosuknia, Downary, Klewianka, Kramkówka Duża, Kramkówka Mała, Osowiec, Płochowo, Wólka Piaseczna.

2.3. SFERA GOSPODARCZA

Na terenie Gminy Goniądz – zgodnie z danymi GUS – działało w 2023 r. 310 podmiotów gospodarczych. W analizowanym okresie liczba przedsiębiorców działających na terenie gminy wzrosła o 11,91%. Największa liczba jednostek działała w sektorze prywatnym – 90,97% ogółu podmiotów gospodarczych.

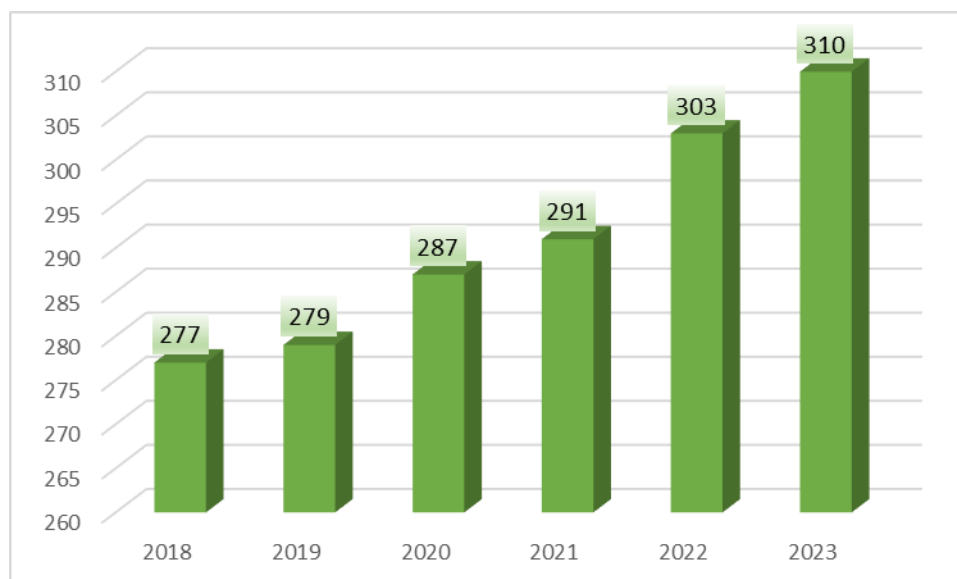
Grupę dominującą stanowią podmioty o liczbie pracujących do 9 osób – 302 firmy w 2023 r. Należy podkreślić, że w gminie funkcjonowały 4 podmioty o liczbie pracujących 10-49, występowały także 4 podmioty o liczbie pracujących 50-249, co świadczy o charakterze przedsiębiorczości na terenie Gminy Goniądz. Ma ona w większości charakter indywidualnej działalności, prowadzonej przez osoby fizyczne z ograniczoną liczbą pracujących.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Goniądz w latach 2018 – 2023

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty gospodarki narodowej ogółem	277	279	287	291	303	310
sektor publiczny						
ogółem	25	23	22	22	22	22
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	19	17	16	16	16	16
sektor prywatny						
ogółem	245	250	259	262	273	282
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	189	192	201	203	213	218
spółki handlowe	5	5	6	7	6	11
spółdzielnie	1	1	1	1	1	1
fundacje	2	2	3	3	3	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	21	22	23	25	26

Źródło: Dane GUS

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Goniądz w latach 2018 – 2023

Źródło: Dane GUS

Wśród zarejestrowanych podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 218, co stanowiło 70,37% ogółu podmiotów. Na koniec 2023 roku w gminie zarejestrowanych było 11 spółek handlowych, 1 spółdzielnia, 2 fundacje i 26 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

2.4. SFERA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWA

Zgodnie z danymi GUS stopień zwodociągowania Gminy Goniądz w 2023 r. wynosił 82,1%. Łączna długość sieci wodociągowej wynosiła 79,5 km, zaś liczba przyłączy wodociągowych to 1 174 szt.

Tabela 8. Stan zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Goniądz

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	-	-	75,7	79,5	79,5	79,5
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	70,3	70,3	75,7	79,5	-	-
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 144	1 154	1 153	1 161	1 167	1 174

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022	2023
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	45,4	38,6	35,2	37,8	36,5	39,8
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	1 660	1 694	1 649	1 603	1 597	1 578
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3 725	3 740	3 618	3 559	3 538	3 491

Źródło: Dane GUS

Teren Gminy Goniądz jest częściowo skanalizowany. Na pozostałym obszarze mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z danymi GUS, długość czynnej sieci kanalizacyjnej od 2021 r. nie uległa zmianie i wynosi 18,3 km. Liczba przyłączy w 2023 r. wynosiła 414 szt. Stopień skanalizowania gminy wynosi 30,6%.

Tabela 9. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	18,2	18,2	18,2	18,3	18,3	18,3
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	420	427	439	446	407	414
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	27,6	31,4	27,1	28,0	33,5	32,3
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 369	1 410	1 383	1 350	1 320	1 309

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi GUS w 2023 r. na terenie gminy funkcjonowało 655 zbiorników bezodpływowych, 220 oczyszczalni przydomowych oraz 2 stacje zlewne.

Tabela 10. Liczba zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych na terenie Gminy Goniądz

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gromadzenie i wywóz nieczystości - stan w dniu 31 grudnia							
zbiorniki bezodpływowe	szt.	700	700	701	701	701	655
oczyszczalnie przydomowe	szt.	147	147	161	161	161	220
stacje zlewne	szt.	2	2	2	2	2	2

Źródło: Dane GUS

Na sieć drogową Gminy Goniądz składają się:

- droga krajowa nr 65;
- droga wojewódzka nr 670
- drogi powiatowe;
- drogi gminne.

W 2023 r., zgodnie z danymi GUS, długość dróg gminnych o nawierzchni twardej wynosiła 34,8 km. Zgodnie z „Raportem o stanie Gminy Goniądz za rok 2023” łączna długość dróg ogółem wynosiła 187,53 km.

Część dróg stanowiących sieć drogową Gminy Goniądz nie odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa dla dróg publicznych, charakteryzuje się niewystarczającymi parametrami technicznymi w stosunku do określonych w nich wymogów. Część dróg posiada nawierzchnię żwirową, co powoduje, że możliwość poruszania się tymi szlakami komunikacyjnymi jest bardziej uzależniona od warunków atmosferycznych niż ma to miejsce w przypadku dróg asfaltowych.

W związku z tym niezbędne jest podjęcie działań mających na celu poprawę standardu technicznego dróg publicznych, zapewniającą poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego. W tym celu niezbędne jest dokonanie budowy, przebudowy rozbudowy i modernizacji istniejących dróg publicznych stanowiących sieć komunikacyjną gminy.

2.5. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Na terenie Gminy Goniądz występują liczne obiekty zabytkowe podlegające ochronie i wpisane do centralnego rejestru zabytków (rejestr A) oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków. W Wykazie zabytków nieruchomych województwa podlaskiego (stan na 6 marca 2025 r.) znajdują się następujące zabytki z terenu Gminy Goniądz:

- miejscowość: Downary

- zespół kościoła par. p.w. Matki Bożej Anielskiej, nr rej. A-16 z 19.12.2000:
 - kościół, mur., 1926-1930,
 - plebania, mur., 1927-1928;
 - miejscowość: Goniądz
- układ przestrzenny miasta, nr rej.: A-411 z 18.07.1990,
- kościół par. p.w. św. Agnieszki, ul. Mickiewicza, 1924-31, nr rej.: A-493 z 23.04.1981,
- kaplica p.w. św. Floriana, 1864, nr rej.: A-494 z 23.04.1981,
- najstarsza część cmentarza rzym.-kat., nr rej.: 361 z 8.04.1988,
- mauzoleum, nr rej.: j.w.,
- kaplica p.w. św. Ducha, 1907, nr rej.: A-495 z 23.04.1981;
 - miejscowość: Osowiec
- twierdza Osowiec, 1882-92, nr rej.: A-551 z 9.10.1998:
 - fort I (Góra Skobieleva),
 - fort II (pozycja zarieczna),
 - fort III,
 - fort IV.

Tabela 11. Wykaz obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Goniądz

Miejscowość	Adres	Zabytek	Wpisany Do Rejestru	Nr Rej.	L. Dz.
Downary	-	zespół kościoła p.w. Matki Bożej Anielskiej	x	A-16 z dn. 19.12.2000 r.	ZN-440-1/11/2000
Downary	-	kościół parafialny p.w. MB Anielskiej	x	A-16 z dn. 19.12.2000 r.	ZN-440-1/11/2000
Downary	-	plebania w zespole kościoła	x	A-16 z dn. 19.12.2000 r.	ZN-440-1/11/2000
Downary	-	cmentarz rzymskokatolicki	-	-	-
Downary	Downary 52	szkoła	-	-	-
Goniądz	-	układ przestrzenny miasta	x	411 z dn. 18.07.1990 r.	KL.WKZ-5340-16/90
Goniądz	-	kościół parafialny p.w. św. Agnieszki i Antoniego	x	A-493 (d. 94) z dn. 23.04.1981 r.	KL. WKZ-5340-10/81
Goniądz	-	kaplica cmentarna p.w. św. Ducha	x	A-495 (d. 93) z dn. 8.04.1988 r.	KL. WKZ-5340-9/81
Goniądz	-	kaplica p.w. św. Floriana	x	A-494 (d. 95) z dn. 23.04.1981 r.	KL. WKZ-5340-11/81
Goniądz	-	kaplica cmentarna	-	-	-
Goniądz	-	cmentarz rzymskokatolicki (najstarsza część)	x	A-119 (d. 361) z dn. 8.04.1988 r.	KL.WKZ-5340-8/88
Goniądz	droga Goniądz - Downary	cmentarz żydowski	-	-	-
Goniądz	ul.	młyn wodny "Dołek"	-	-	-

Miejscowość	Adres	Zabytek	Wpisany Do Rejestru	Nr Rej.	L. Dz.
	Jagiellońska nr 2				
Goniądz	Plac 11 listopada 1	dom mieszkalny	-	-	-
Goniądz	Plac 11 listopada 11	dom mieszkalny	-	-	-
Goniądz	plac 11 listopada 33	dom mieszkalny	-	-	-
Goniądz	Plac 11 listopada 38	dom mieszkalny, ob. siedziba urzędu miasta	-	-	-
Goniądz	ul. Mickiewicza 6	dom mieszkalny	-	-	-
Goniądz	ul. Stary Rynek 1	dom mieszkalny	-	-	-
Osowiec	-	kościół parafialny p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego	-	-	-
Osowiec	-	cmentarz rzymskokatolicki	-	-	-
Osowiec	Osowiec nr 1	dworzec kolejowy	-	-	-
Osowiec	-	wieża ciśnień	-	-	-
Osowiec	-	Twierdza Osowiec	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec		Fort I (Góra Skorbielewa)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Koszary dwukondygnacyjne w części centralnej fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia w wale głównym czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia artylerii dla 1 armaty przeciwsturmowej w rawelinie fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia artylerii dla 1 armaty przeciwsturmowej w rawelinie fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia w wale głównym czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Prochownia w wale wysokim z poterną do drogi dozorowania i ze schronem pogotowia w koroni...	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia w wale głównym czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Brama pod wałem trawersu między częścią centralną i pn. fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98

Miejscowość	Adres	Zabytek	Wpisany Do Rejestru	Nr Rej.	L. Dz.
Osowiec	-	Schron pogotowia dwukondygnacyjny w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia dwukondygnacyjny w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia trzykondygnacyjny w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia trzykondygnacyjny w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia w wale głównym czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia nr 7 w wale wysokim pn. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Prochownia w wale wysokim z poterną do drogi dozorowania w szyi fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Brama nr 3 pod wałem trawersu między częścią centralną i pn.	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Brama pn. w części pn.	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Ława strzelecka typu francuskiego w wale niskim pn. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Prochownia w części centralnej fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Prochownia nr 6 w wale wysokim z poterną do drogi dozorowania i ze schronem pogotowia w k...	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia dwukondygnacyjny w wale głównym czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	schron pogotowia nr 9 z pancernym stanowiskiem obserwacyjnym w wale wysokim czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Koszary nr 46 w części pn. fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98
Osowiec	-	Śluza nr 1 fortu I Centralnego i	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ-5340-2/98

Miejscowość	Adres	Zabytek	Wpisany Do Rejestru	Nr Rej.	L. Dz.
		międzypola - fort I - punkt oporu Góra Skobielewa			
Osowiec	-	Warsztaty artyleryjskie w części pn. fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ- 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia trzykondygnacyjny w wale głównym pd. barku fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ- 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia nr 12 w wale wysokim czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ- 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia artylerii dwukondygnacyjny w wale niskim czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ- 5340-2/98
Osowiec	-	Ława strzelecka typu francuskiego w wale niskim czoła fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ- 5340-2/98
Osowiec	-	Samodzielny punkt oporu nr 2 pozycji zarzecznej (fort II)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL-WKZ- 5340-2/98
Osowiec	-	ciężki schron bojowy z kopułą pancerną CKM sektora "Osowiec" odcinka "Osowiec"	-	-	-
Osowiec	-	brama półbocna w części północnej fortu	-	-	-
Osowiec	ul. Kościelna	kościół par. p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego	-	-	-
Osowiec	-	Schron pogotowia redanu nr 1 pozycji zarzecznej (fort II)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Koszary szyjowe nr 38 fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	schron służy kanału rudzkiego pozycji zarzecznej (fort II)	-	-	-
Osowiec	-	Brama pod wałem trawersu między częścią centralną a pd. Fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	fort III i fort IV	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Pancerne stanowisko obserwacyjne artylerii nr 1 punktu oporu Góra Skobielewa	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Pancerne stanowisko obserwacyjne artylerii nr 4 punktu oporu Góra Skobielewa	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Tradztor artyleryjski dla 2 armat 75 mm (blokhaus nr 1024)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Prochowania w wale	x	551 z dn.	KL. WKZ.

Miejscowość	Adres	Zabytek	Wpisany Do Rejestru	Nr Rej.	L. Dz.
		wysokim z poterną do drogi dozorowania w szyi fortu		9.10.1998 r.	5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia redanu nr 2 pozycji zarzecznej (fort II)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia z poterną do półkaponiery nr 39 i koszar szyjowych nr 38 fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia artylerii dla 2 armat przeciwstrumowych punktu oporu Góra Skobieleva	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Schron na cysternę paliwową na międzypolu fort I - fort III	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia (zach.) baterii stałej nr 4 na międzypolu fort I - fort III	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	fort II (pozycja zarzeczna)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Zespół obronny redanu pozycji zarzecznej (fort II)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia - wartownia zespołu obronnego redanu pozycji zarzecznej (fort II)	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Schron pogotowia (wsch.) baterii stałej nr 4 na międzypolu fort I - fort III	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Prochowania w wale wysokim z poterną do drogi dozorowania w szyi fortu	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec	-	Pancerne stanowisko obserwacyjne artylerii nr 2 punktu oporu Góra Skobieleva	x	551 z dn. 9.10.1998 r.	KL. WKZ. 5340-2/98
Osowiec Twierdza	-	cmentarz wojskowy	-	-	-
Wójtowstwo	-	młyn wodno-motorowy (nr 2)	-	-	-
Wójtowstwo	-	młyn wodno-motorowy- elektryczny (nr 3)	-	-	-
Wólka Piaseczna	-	lekki schron bojowy na CKM tradytorowy dwustronny pozycji wysuniętej "Wólka Piaseczna" sektora "Goniądz" odcinka "Osowiec"	-	-	-

Miejscowość	Adres	Zabytek	Wpisany Do Rejestru	Nr Rej.	L. Dz.
Wólka Piaseczna	-	lekki schron bojowy na CKM tradytorowy jednostronny pozycji wysuniętej "Wólka Piaseczna" sektora "Goniądz" odcinka "Osowiec"	-	-	-
Wólka Piaseczna	-	lekki schron obserwacyjny pozycji wysuniętej "Wólka Piaseczna" sektora "Goniądz" odcinka "Osowiec"	-	-	-
Wólka Piaseczna	-	lekki schron bojowy na CKM tradytorowy jednostronny pozycji wysuniętej "Wólka Piaseczna" sektora "Goniądz" odcinka "Osowiec"	-	-	-
Wólka Piaseczna	-	lekki schron obserwacyjny pozycji wysuniętej "Wólka Piaseczna" sektora "Goniądz" odcinka "Osowiec"	-	-	-
Wólka Piaseczna	-	lekki schron bojowy na CKM tradytorowy jednostronny pozycji wysuniętej "Wólka Piaseczna" sektora "Goniądz" odcinka "Osowiec"	-	-	-

Źródło: <http://wosoz.pbip.pl>, stan na dzień 7 marca 2025 r.

3. KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz.U. z 2024 poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”.

W związku z tym, wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie, w jakim było to możliwe na podstawie tych danych. Ponadto wykorzystano informacje pozyskane w ramach przeprowadzonego badania ankietowego.

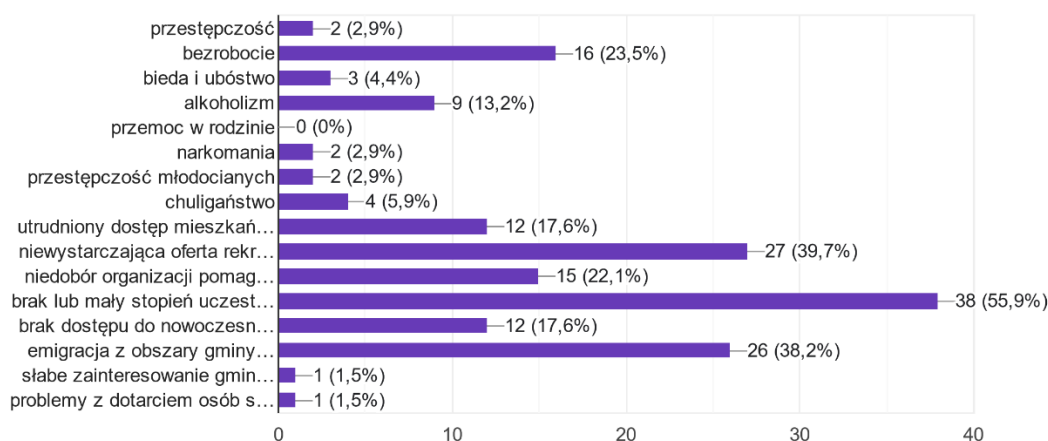
W czasie analizy wśród miejscowości znajdują się Wólka Piaseczna, Białosuknia, Olszowa Droga, Budne. Na mapach prezentujących obszary zdegradowane na te miejscowości składają się:

- w przypadku miejscowości Wólka Piaseczna: Wólka Piaseczna, Wólka Piaseczna Szaciły Mociarze, Wólka Piaseczna Dz. Ł.. – Bagno II, Wólka Piaseczna-Bobrówka II, Wólka Pias.-Kalinówka Królewska, Wólka Piaseczna-Krasne Stare, Wólka Pias.-Klewianka, Krzeczce, Wólka Piaseczna Dz.Ł.-Jaświły, Wólka Pias-Łąki Różnych Wsi, Wólka Piaseczna Dz.Ł.-Bagno I, Wólka Piaseczna-Piwowary, Wólka Piaseczna Dz.Ł Szpakowo, Wólka Piaseczna-Bobrówka I, Wólka Pias.Ł/K Wólki Pias;
- w przypadku miejscowości Białosuknia: Białosuknie Szlachta, Białosuknie Przedmieście;
- w przypadku miejscowości Olszowa Droga: Olszowa Droga, Olszowa Droga za Twierdzą, Olszowa Droga Goniądz Las, Olszowa Droga DZ.Ł. Kropiwnica;
- w przypadku miejscowości Budne: Budne Żarnowo.

W ramach badania ankietowego respondenci wskazali, że podjęcia działań rewitalizacyjnych wymaga przede wszystkim Goniądz Śródmieście (23,5% wskazań). Patrząc na całe miejscowości według ankietowanych Olszowa Droga (20,6% wskazań), Osowiec (20,6% wskazań) oraz Kramkówka Duża (5,9% wskazań).

Ankietowani określili także podstawowe problemy społeczne we wskazanych miejscowościach, do których zaliczono: brak lub mały stopień uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnej społeczności (55,9% wskazań), niewystarczająca oferta rekreacyjna dla dzieci i młodzieży (39,7%), emigracja z obszary gminy młodych i dobrze wykształconych osób (38,2%) oraz bezrobocie (23,5%).

Wykres 4. Najbardziej zauważalne problemy społeczne

Ankietowani mieli do wyboru odpowiedzi:

- przestępczość,
- bezrobocie,
- bieda i ubóstwo,
- alkoholizm,
- przemoc w rodzinie,
- narkomania,
- przestępczość młodocianych,
- chuligaństwo,
- utrudniony dostęp mieszkańców do dobrych szkół,
- niewystarczająca oferta rekreacyjna dla dzieci i młodzieży,
- niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia),
- brak lub mały stopień uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnej społeczności,
- brak dostępu do nowoczesnych technologii (komputer, Internet, instalacje energetyki odnawialnej),
- emigracja z obszary gminy młodych i dobrze wykształconych osób,
- inne (podano: słabe zainteresowanie gminy sołectwem, problemy z dotarciem osób starszych do lekarza lub urzędu z powodu braku auta).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Pomoc społeczna

W ramach analizy obliczono wskaźniki odnoszące się do liczby osób korzystających z pomocy społecznej, zamieszkujących w poszczególnych miejscowościach gminy. Biorąc pod uwagę dane przedstawione w tabeli 12 można stwierdzić, że najgorzej sytuacja przedstawia się w przypadku terenów: Doły, Goniądz i Osowiec-Twierdza. We wskazanych miejscowościach, a także w pozostałych zaznaczonych kolorem zielonym, wartość wyliczonego wskaźnika przekracza wartość referencyjną dla gminy, która kształtuje się na poziomie 4,59.

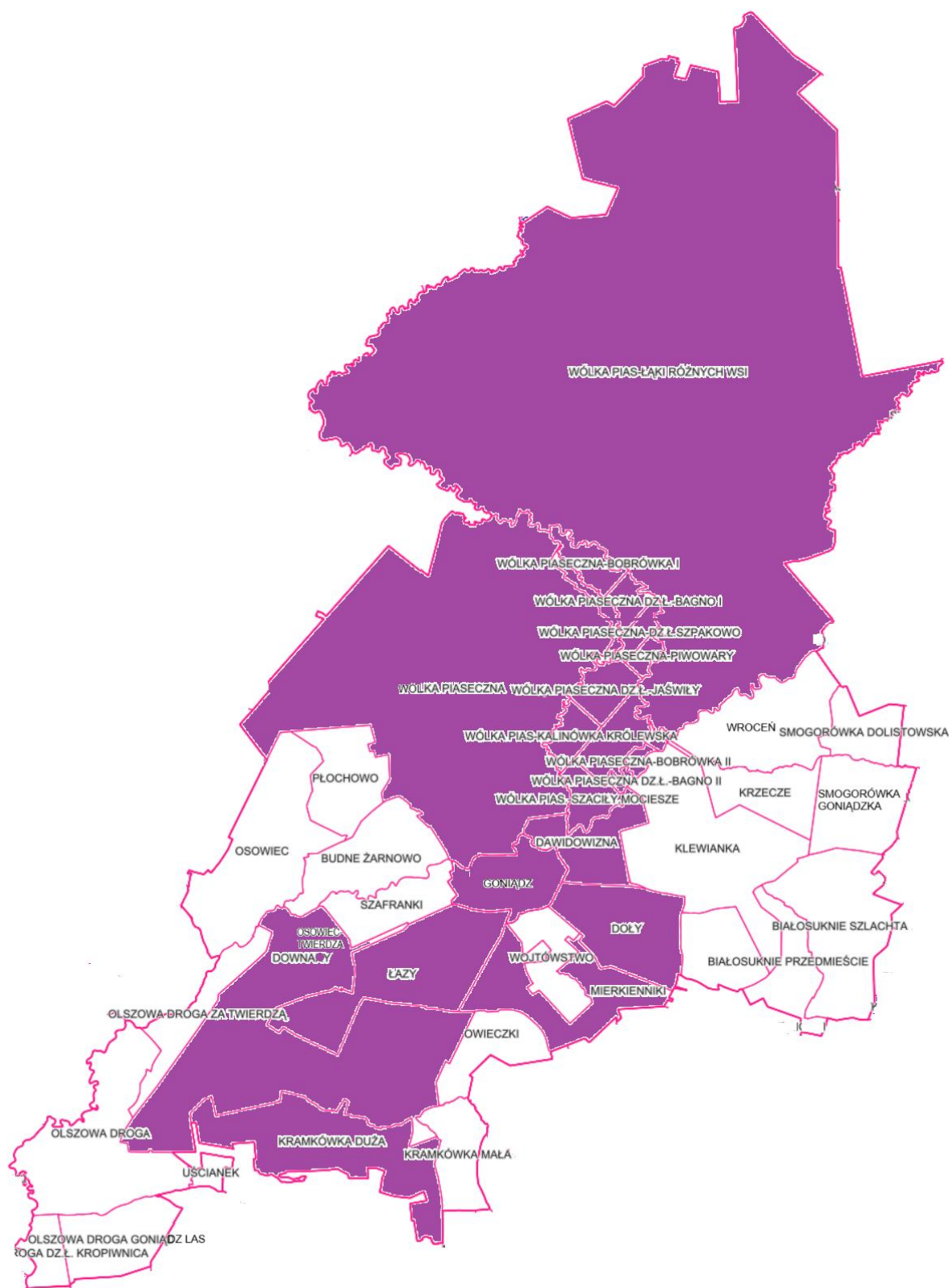
Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	7,64
2	Białosuknia	2,61
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	7,14
5	Doły	8,00

L.p.	Obszar	Wskaźnik
6	Downary	4,60
7	Downary - Plac	1,23
8	Klewianka	3,53
9	Kramkówka Duża	5,35
10	Kramkówka Mała	0,76
11	Krzecze	0,93
12	Łazy	4,60
13	Mierkienniki	4,60
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	3,72
16	Osowiec-Twierdza	7,22
17	Owieczki	0,75
18	Piwowary	2,44
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	1,27
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	2,90
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	4,41
25	Wólka Piaseczna	5,81
26	Wroceń	2,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 3. Obszary zdegradowane - liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Wśród wskaźników związanych z korzystaniem ze środków pomocy społecznej największe wartości – na całym badanym obszarze - przyjmowały wskaźniki, dla których powodem były: ubóstwo, bezrobocie, długa lub ciężka choroba, niepełnosprawność. W związku z tym w ramach dalszej analizy wzięto pod uwagę wskaźniki odnoszące się do wskazanych powodów przyznania świadczeń z pomocy społecznej w odniesieniu do poszczególnych miejscowości gminy.

Ubóstwo

W ramach analizy obliczono wskaźniki odnoszące się do liczby osób korzystających z pomocy społecznej powodu ubóstwa, zamieszkujących w poszczególnych miejscowościach gminy. W miejscowościach zaznaczonych w tabeli 13 kolorem zielonym wartość wyliczonego wskaźnika przekracza wartość referencyjną dla gminy, która kształtuje się na poziomie 1,01, a więc te obszary stanowią teren zdegradowany.

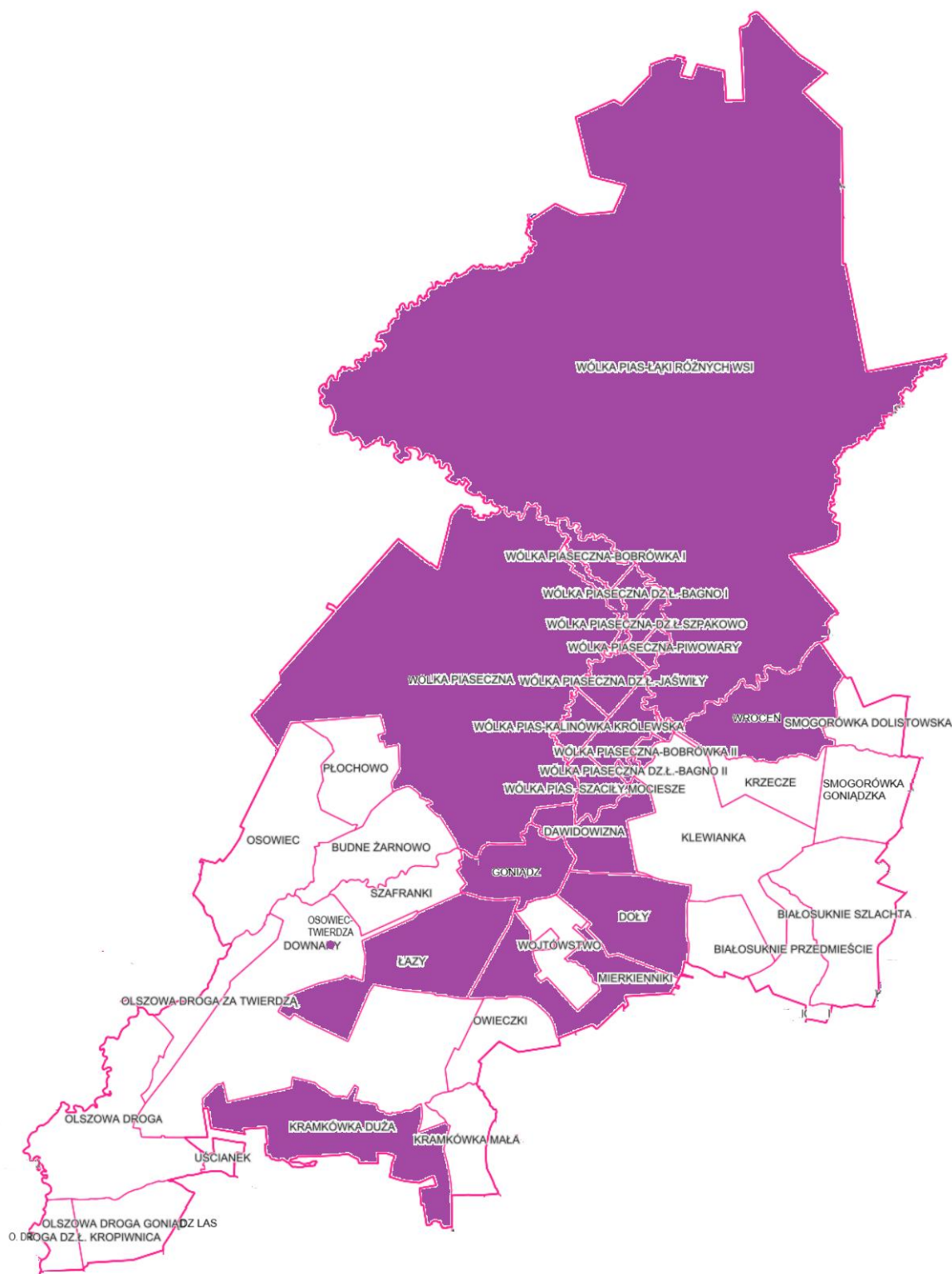
Tabela 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	2,06
2	Białosuknia	0,65
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	1,02
5	Doły	2,67
6	Downary	0,00
7	Downary - Plac	0,00
8	Klewianka	0,71
9	Kramkówka Duża	1,07
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,00
12	Łazy	1,02
13	Mierkienniki	1,02
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	0,41
16	Osowiec-Twierdza	0,00
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,00
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	0,00
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	0,00
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	0,00
25	Wólka Piaseczna	1,16

L.p.	Obszar	Wskaźnik
26	Wroceń	1,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 4. Obszary zdegradowane - liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobocie

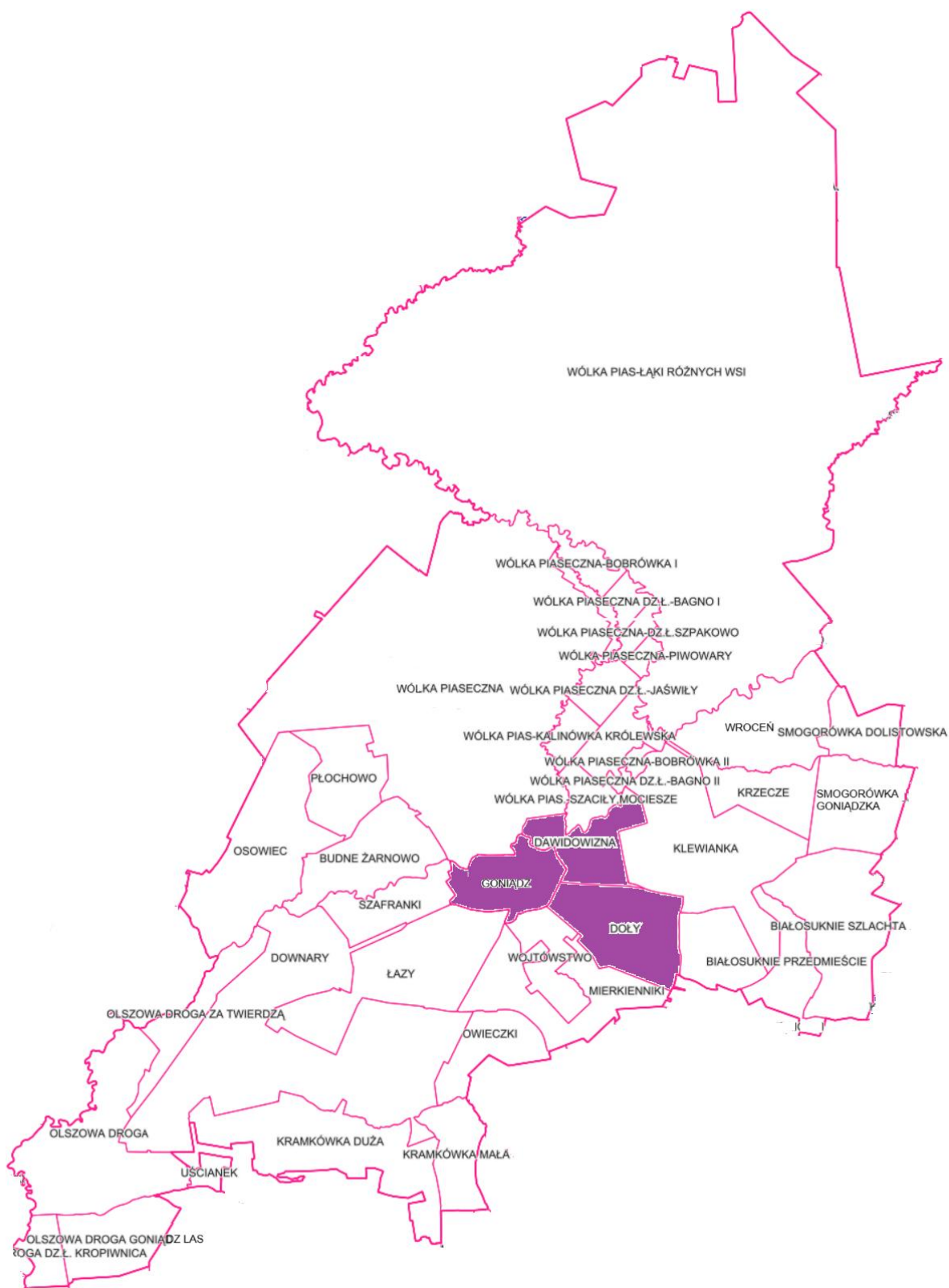
W ramach analizy obliczono wskaźniki odnoszące się do liczby osób korzystających z pomocy społecznej powodu bezrobocia. W miejscowościach zaznaczonych kolorem zielonym wartość wyliczonego wskaźnika przekracza wartość referencyjną dla gminy, która kształtuje się na poziomie 0,99, a więc te obszary stanowią teren zdegradowany.

Tabela 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	2,12
2	Białosuknia	0,33
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	3,06
5	Doły	1,33
6	Downary	0,00
7	Downary - Plac	0,00
8	Klewianka	0,35
9	Kramkówka Duża	0,53
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,00
12	Łazy	0,00
13	Mierkienniki	0,00
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	0,41
16	Osowiec-Twierdza	0,00
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,81
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	0,00
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	0,00
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	0,00
25	Wólka Piaseczna	0,00
26	Wroceń	0,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 5. Obszary zdegradowane - liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Długa lub ciężka choroba

Część mieszkańców korzysta z pomocy społecznej ze względu na długą lub ciężką chorobę. W miejscowościach zaznaczonych kolorem zielonym wartość wyliczonego wskaźnika przekracza wartość referencyjną dla gminy, która kształtuje się na poziomie 0,99, a więc te obszary stanowią teren zdegradowany.

Tabela 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długiej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	1,52
2	Białosuknia	1,00
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	1,02
5	Doły	1,33
6	Downary	0,00
7	Downary - Plac	1,23
8	Klewianka	1,06
9	Kramkówka Duża	1,07
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,00
12	Łazy	0,00
13	Mierkienniki	1,00
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	1,24
16	Osowiec-Twierdza	1,03
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,00
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	1,27
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	2,90
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	2,94
25	Wólka Piaseczna	0,00
26	Wroceń	1,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

[illegible]

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Goniądz

Niepełnosprawność

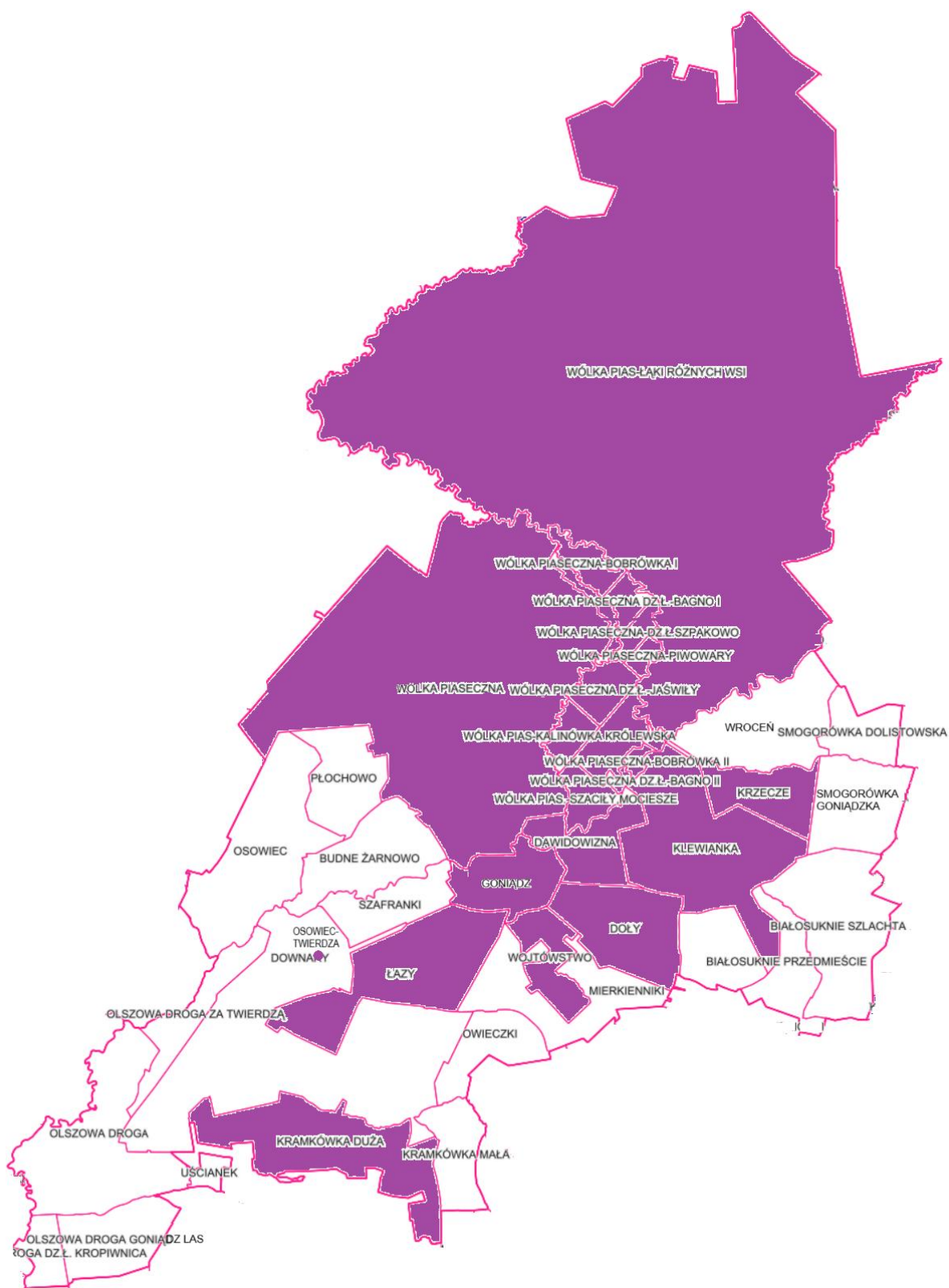
Niepełnosprawność jest to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Niepełnosprawność jest jednym z najważniejszych problemów współczesnego świata i stanowi także istotną przyczynę przyznawania świadczeń z pomocy społecznej na terenie Gminy Goniądz. W tabeli 16 zaprezentowano wartość wskaźnika liczby osób korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców. We wskazanych miejscowościach (zaznaczonych kolorem zielonym) wartość wyliczonego wskaźnika przekracza wartość referencyjną dla gminy, która kształtuje się na poziomie 0,90.

Tabela 16. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	1,09
2	Białosuknia	0,33
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	2,04
5	Doły	2,67
6	Downary	0,79
7	Downary - Plac	0,00
8	Klewianka	1,41
9	Kramkówka Duża	2,67
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,93
12	Łazy	0,97
13	Mierkienniki	0,00
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	0,83
16	Osowiec-Twierdza	1,03
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,81
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	0,00
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	0,00
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	1,47
25	Wólka Piaseczna	1,16
26	Wroceń	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 7. Obszary zdegradowane - liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Aktywność społeczności lokalnej

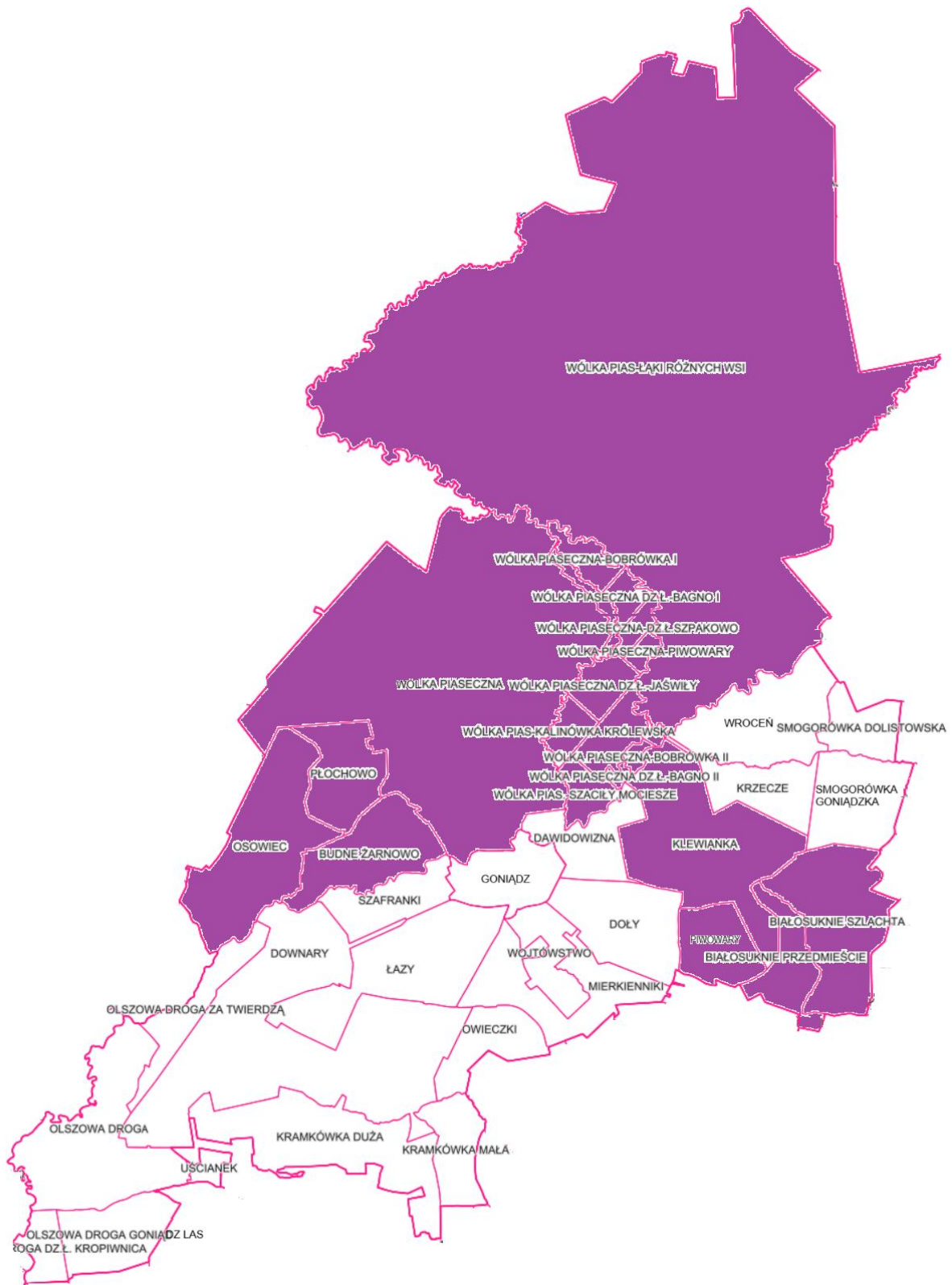
Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest ich udział w wyborach. W wyborach prezydenckich, które odbyły się w 2020 r. najniższą frekwencję odnotowano w okręgu wyborczym nr 3 obejmującym: Budne, Osowiec, Płochowo, Wólka Piaseczna. Średnia frekwencja dla gminy wyniosła 61,05%, a szczegółowe zestawienie wyników dla poszczególnych okręgów zaprezentowano w tabeli 17 (wartość poniżej średniej dla gminy wskazuje na obszar zdegradowany).

Tabela 17. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 r.

Nr okręgu wyborczego	Granice okręgu wyborczego	Frekwencja
Obwód Nr 1	Goniądz – miasto, miejscowości: Dawidowizna, Doły, Łazy, Mierkienniki, Szafranki, Wojtówstwo	62,61%
Obwód Nr 2	Downary, Downary-Plac, Kramkówka Duża, Kramkówka Mała, Olszowa Droga, Osowiec Twierdza, Owieczki, Uścianek	61,81%
Obwód Nr 3	Białosuknia, Klewianka, Piwowary	54,05%
Obwód Nr 4	Budne, Osowiec, Płochowo, Wólka Piaseczna	59,41%
Obwód Nr 5	Krzecze, Smogorówka Dolistowska, Smogorówka Goniądzka, Wroceń	64,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW i Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 8. Obszary zdegradowane - frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne

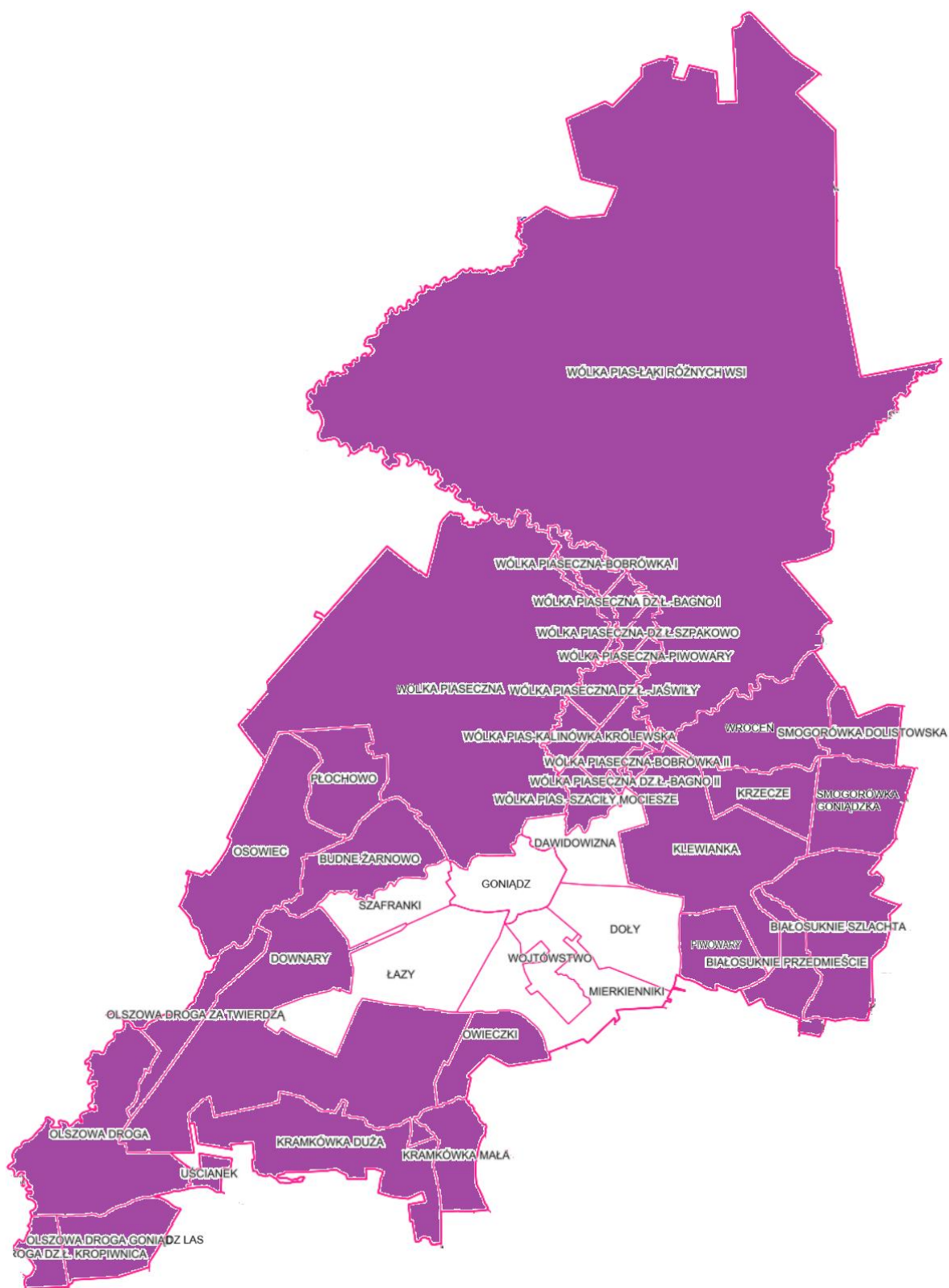
W wyborach parlamentarnych w 2023 r. średnia frekwencja dla Gminy Goniądz wyniosła 62,24%, natomiast wartości dla poszczególnych obwodów głosowania przedstawiono w tabeli 18 (wartości poniżej średniej dla gminy wskazują na obszar zdegradowany).

Tabela 18. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2023 r.

Nr okręgu wyborczego	Granice okręgu wyborczego	Frekwencja
Obwód Nr 1	Goniądz – miasto, miejscowości: Dawidowizna, Doły, Łazy, Mierkienniki, Szafranki, Wojtówstwo	65,20%
Obwód Nr 2	Downary, Downary-Plac, Kramkówka Duża, Kramkówka Mała, Olszowa Droga, Osowiec Twierdza, Owieczki, Uścianek	61,33%
Obwód Nr 3	Klewianka	58,95%
Obwód Nr 4	Budne, Osowiec, Płochowo, Wólka Piaseczna	60,22%
Obwód Nr 5	Krzecze, Smogorówka Dolistowska, Smogorówka Goniądzka, Wroceń	61,44%
Obwód Nr 6	Białosuknia, Piwowary	54,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW i Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 9. Obszary zdegradowane - frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne

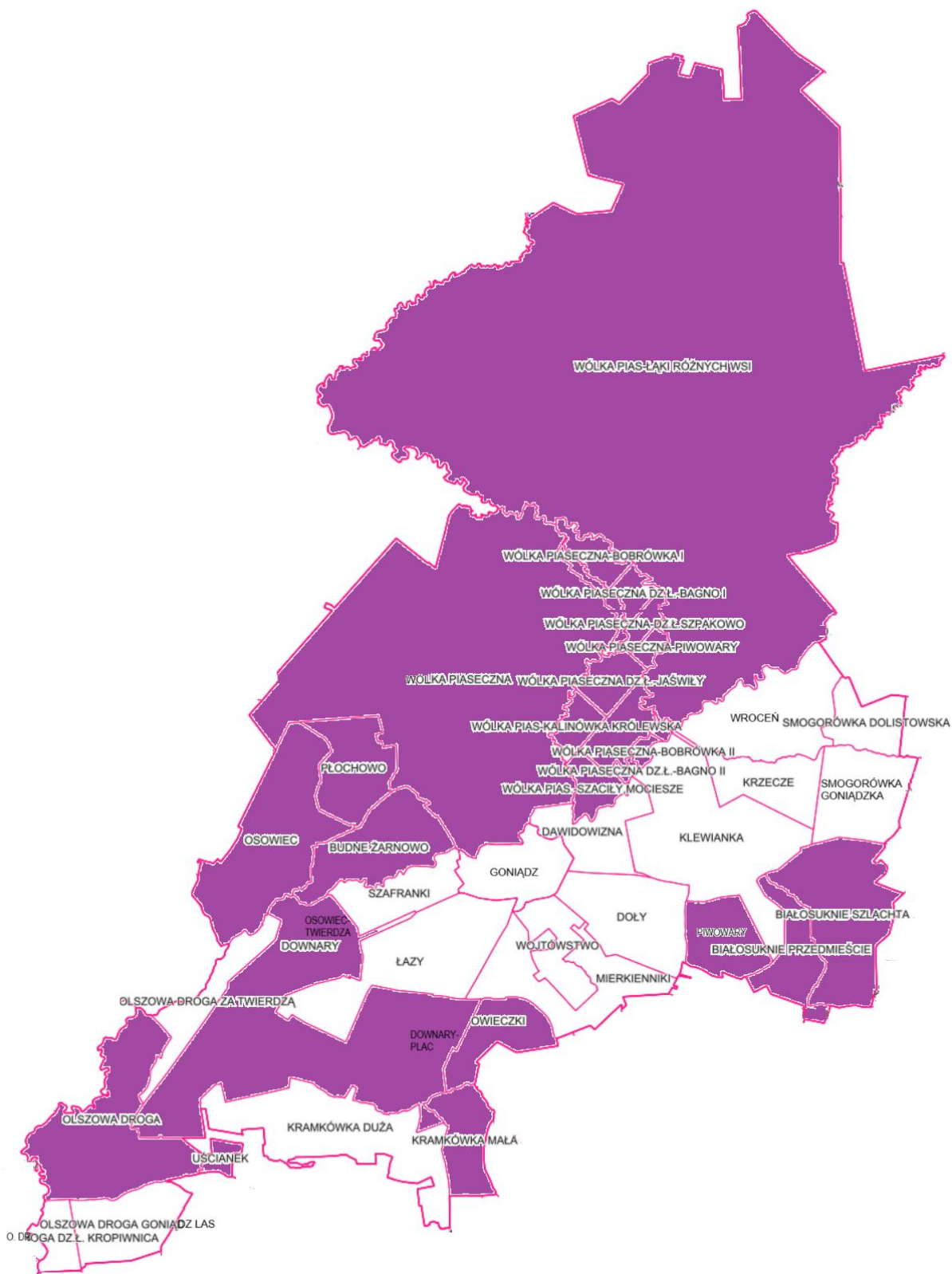
Z kolei w wyborach lokalnych w 2024 r. średnia frekwencja dla gminy wyniosła 54,09%, natomiast wartości dla poszczególnych obwodów głosowania przedstawiono w tabeli 19 (wartości poniżej średniej dla gminy wskazują na obszar zdegradowany).

Tabela 19. Frekwencja w wyborach lokalnych w 2024 r.

Nr okręgu wyborczego	Granice okręgu wyborczego	Frekwencja
Obwód Nr 1	Goniądz – miasto, miejscowości: Dawidowizna, Doły, Łazy, Mierkienniki, Szafranki, Wojtówstwo	56,89%
Obwód Nr 2	Downary, Downary-Plac, Kramkówka Duża, Kramkówka Mała, Olszowa Droga, Osowiec Twierdza, Owieczki, Uścianek	51,91%
Obwód Nr 3	Klewianka	54,15%
Obwód Nr 4	Budne, Osowiec, Płochowo, Wólka Piaseczna	49,23%
Obwód Nr 5	Krzecze, Smogorówka Dolistowska, Smogorówka Goniądzka, Wroceń	54,13%
Obwód Nr 6	Białosuknia, Piwowary	49,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW i Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 10. Obszary zdegradowane - frekwencja w wyborach lokalnych w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne

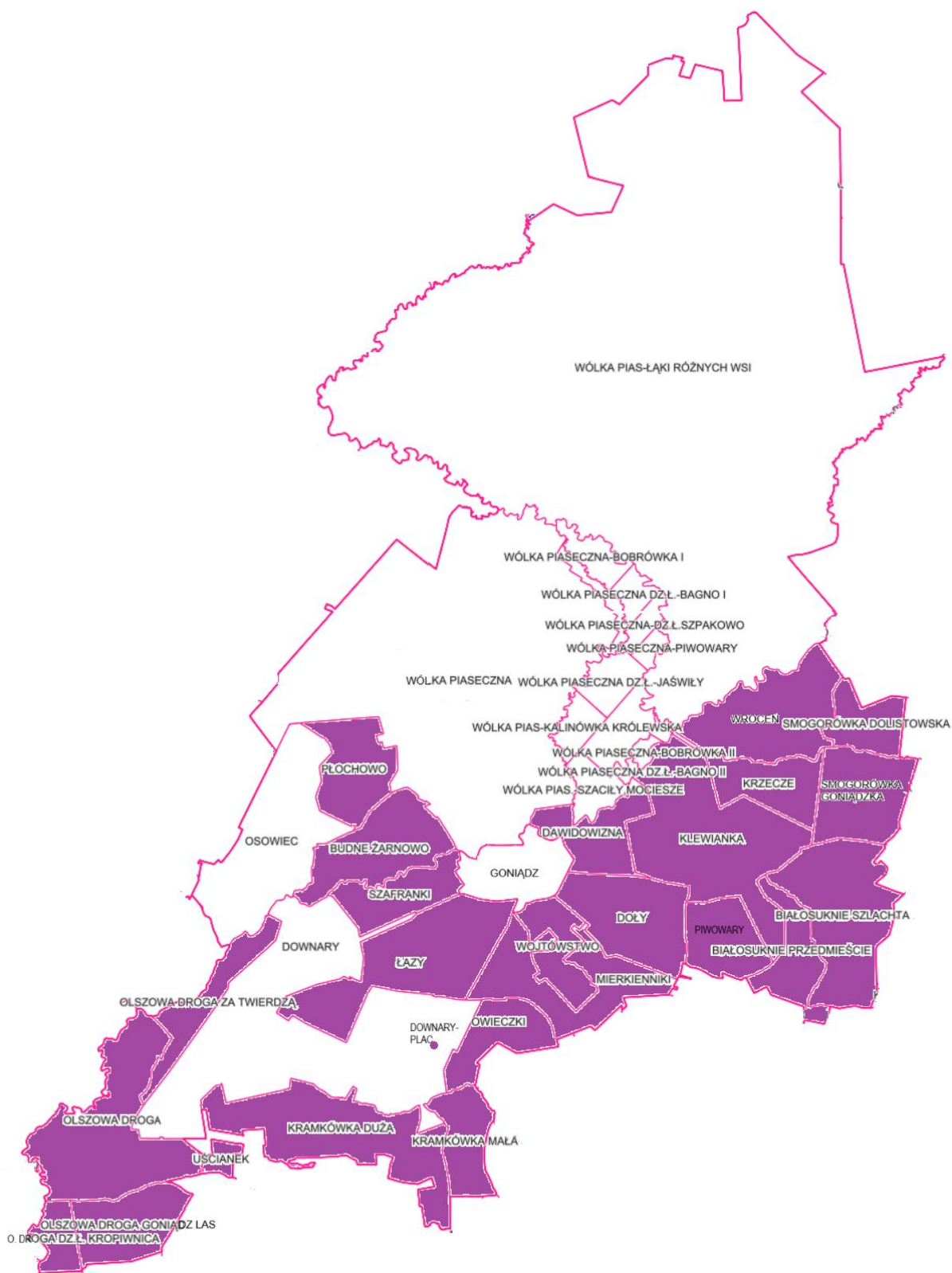
Przy analizie aktywności społecznej wzięto również pod uwagę liczbę organizacji pozarządowych – stowarzyszeń. Jako obszary zagrożone zjawiskiem degradacji wskazano miejscowości z wartością wskaźnika poniżej średniej dla gminy, która wynosi 0,42.

Tabela 20. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	0,61
2	Białosuknia	0,33
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	0,00
5	Doły	0,00
6	Downary	1,57
7	Downary - Plac	0,00
8	Klewianka	0,35
9	Kramkówka Duża	0,00
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,00
12	Łazy	0,00
13	Mierkienniki	0,00
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	0,83
16	Osowiec-Twierdza	2,06
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,00
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	0,00
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	0,00
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	0,00
25	Wólka Piaseczna	1,16
26	Wroceń	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 11. Obszary zdegradowane - liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Obciążenie demograficzne

W ramach analizy wzięto ponadto pod uwagę wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli wskaźnik procentowego udziału mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących na danym obszarze.

Zgodnie z definicją Głównego Urzędu Statystycznego – wiek poprodukcyjny- jest to przedział wiekowy, w którym człowiek zwykle kończy już pracę zawodową. Zgodnie z najczęściej stosowaną klasyfikacją w wieku poprodukcyjnym znajdują się kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej. Wiek przedprodukcyjny – przedział wiekowy obejmujący osoby, które nie ukończyły 18 lub 15 roku życia w zależności od przyjętej klasyfikacji. Jest to wiek, w którym ludzie zazwyczaj nie podejmują pracy z powodu kształcenia się lub nie mogą być zatrudnione na mocy przepisów kodeksu pracy ze względu na za zbyt niski wiek. W ramach przeprowadzonych analiz jako osoby w wieku produkcyjnym przyjęto mieszkańców w wieku 18-59 lat.

Tabela 21. Stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym

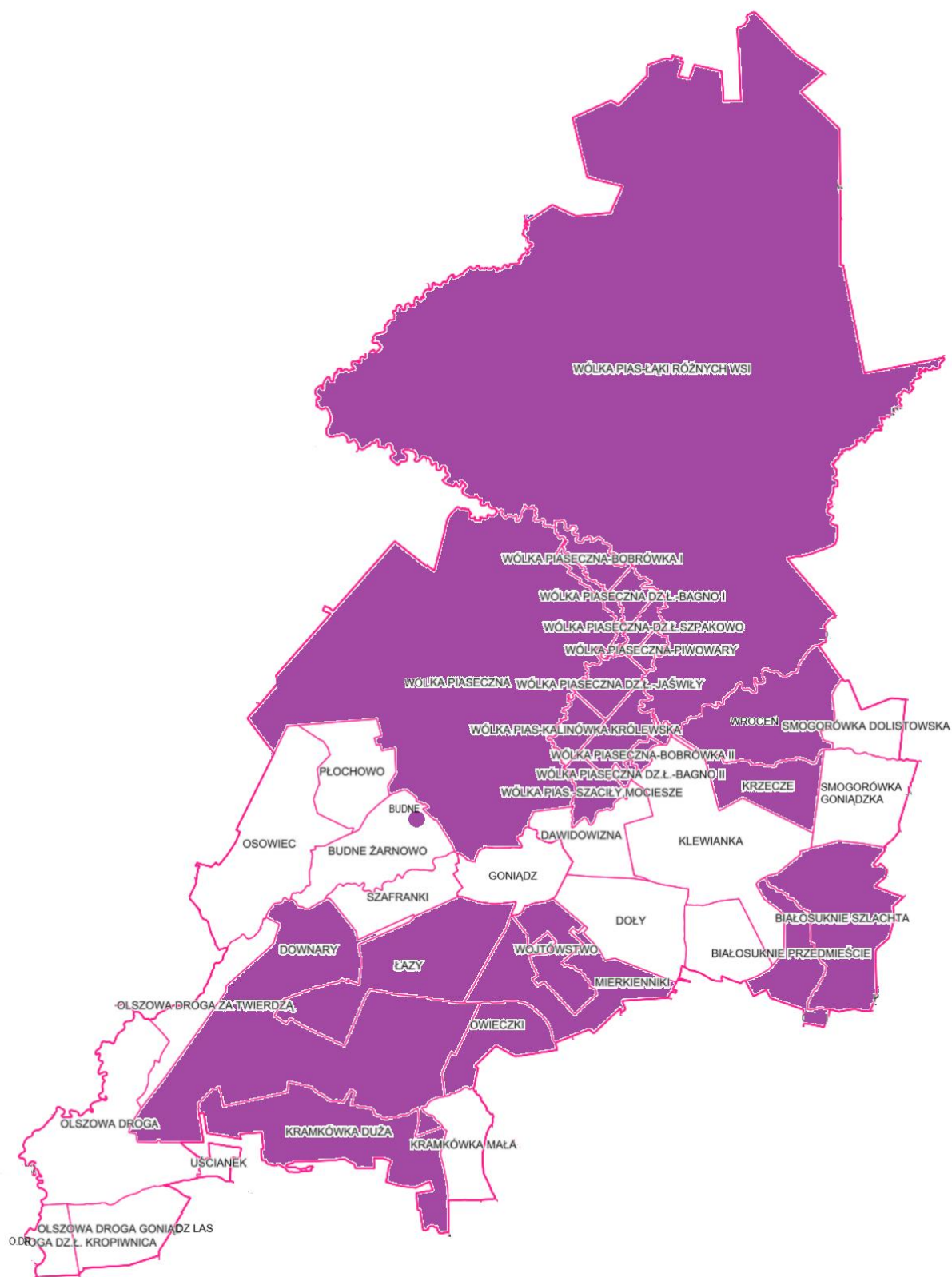
L.p.	Obszar	Wskaźnik
1.	Goniądz	0,75
2.	Białosuknia	0,70
3.	Budne	1,20
4.	Dawidowizna	0,63
5.	Doły	0,63
6.	Downary	0,69
7.	Downary - Plac	0,27
8.	Klewianka	0,65
9.	Kramkówka Duża	0,70
10.	Kramkówka Mała	0,63
11.	Krzecze	0,71
12.	Łazy	0,75
13.	Mierkienniki	0,69
14.	Olszowa Droga	0,48
15.	Osowiec	0,51
16.	Osowiec-Twierdza	0,56
17.	Owieczki	1,06
18.	Piwowary	0,64
19.	Płochowo	0,32
20.	Smogorówka Dolistowska	0,55
21.	Smogorówka Goniądzka	0,57
22.	Szafranki	0,53
23.	Uścianek	0,44
24.	Wojtówstwo	0,79
25.	Wólka Piaseczna	0,72

L.p.	Obszar	Wskaźnik
26.	Wroceń	0,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Średni wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Goniądz wynosi 0,68, a zatem należy przyjąć, że obszarami zdegradowanymi są obszary o wskaźniku wyższym niż średnia.

Rysunek 12. Obszary zdegradowane - stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne

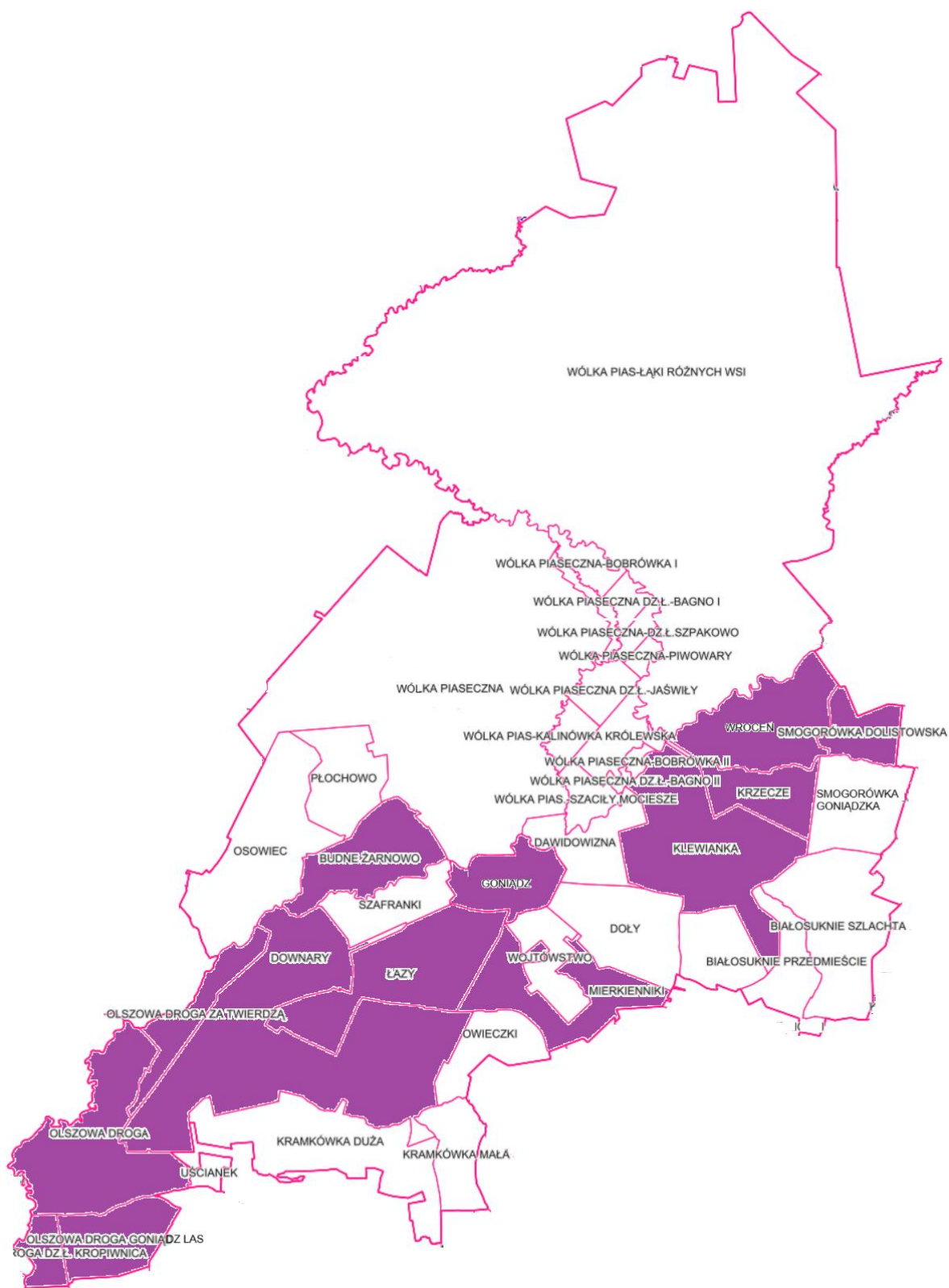
W analizie uwzględniono ponadto wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Wskaźnik ten liczony jest jako odsetek liczby osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60 roku życia) w ogólnej populacji mieszkańców zamieszkujących daną jednostkę osadniczą. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o stopniu starzenia się społeczeństwa. O ile wiek przedprodukcyjny będący również obciążeniem demograficznym jest czynnikiem pozytywnym, o tyle wiek poprodukcyjny jest obciążeniem pozostałej części społeczeństwa i może powodować konieczność realizacji przedsięwzięć zakładających objęcie wsparciem tej grupy mieszkańców. Wartość wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby osób dla Gminy Goniądz wynosi 0,23. Tak więc jednostki osadnicze, które posiadają wyższy wskaźnik, należy uznać za starzejące się.

Tabela 22. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1.	Goniądz	0,26
2.	Białosuknia	0,22
3.	Budne	0,42
4.	Dawidowizna	0,19
5.	Doły	0,19
6.	Downary	0,28
7.	Downary - Plac	0,14
8.	Klewianka	0,24
9.	Kramkówka Duża	0,21
10.	Kramkówka Mała	0,17
11.	Krzecze	0,24
12.	Łazy	0,24
13.	Mierkienniki	0,25
14.	Olszowa Droga	0,30
15.	Osowiec	0,22
16.	Osowiec-Twierdza	0,18
17.	Owieczki	0,20
18.	Piwowary	0,21
19.	Płochowo	0,21
20.	Smogorówka Dolistowska	0,25
21.	Smogorówka Goniądzka	0,18
22.	Szafranki	0,22
23.	Uścianek	0,00
24.	Wojtówstwo	0,16
25.	Wólka Piaseczna	0,19
26.	Wroceń	0,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 13. Obszary zdegradowane - liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie

Podsumowanie tabelaryczne analizy w sferze społecznej zawarto w tabeli 23 (kolorem zielonym zaznaczono obszar zdegradowany pod kątem danego wskaźnika).

Tabela 23. Podsumowanie analizy w sferze społecznej

L.p.	Obszar	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu choroby na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców
1.	Goniądz					
2.	Białosuknia					
3.	Budne					
4.	Dawidowizna					
5.	Doły					
6.	Downary					
7.	Downary - Plac					
8.	Klewianka					
9.	Kramkówka Duża					
10.	Kramkówka Mała					
11.	Krzecze					
12.	Łazy					
13.	Mierkienniki					
14.	Olszowa Droga					
15.	Osowiec					
16.	Osowiec-Twierdza					
17.	Owieczki					
18.	Piwowary					
19.	Płochowo					
20.	Smogorówka Dolistowska					
21.	Smogorówka Goniądzka					
22.	Szafranki					
23.	Uścianek					

L.p.	Obszar	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu choroby na 100 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców
24.	Wojtówstwo					
25.	Wólka Piaseczna					
26.	Wroceń					

L.p.	Obszar	Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich	Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych	Frekwencja wyborcza w wyborach lokalnych	Stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
1.	Goniądz						
2.	Białosuknia						
3.	Budne						
4.	Dawidowizna						
5.	Doły						
6.	Downary						
7.	Downary - Plac						
8.	Klewianka						
9.	Kramkówka Duża						
10.	Kramkówka Mała						
11.	Krzecze						
12.	Łazy						
13.	Mierkienniki						
14.	Olszowa Droga						
15.	Osowiec						

L.p.	Obszar	Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich	Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych	Frekwencja wyborcza w wyborach lokalnych	Stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
16.	Osowiec-Twierdza						
17.	Owieczki						
18.	Piwowary						
19.	Płochowo						
20.	Smogorówka Dolistowska						
21.	Smogorówka Goniądzka						
22.	Szafranki						
23.	Uścianek						
24.	Wojtówstwo						
25.	Wólka Piaseczna						
26.	Wroceń						

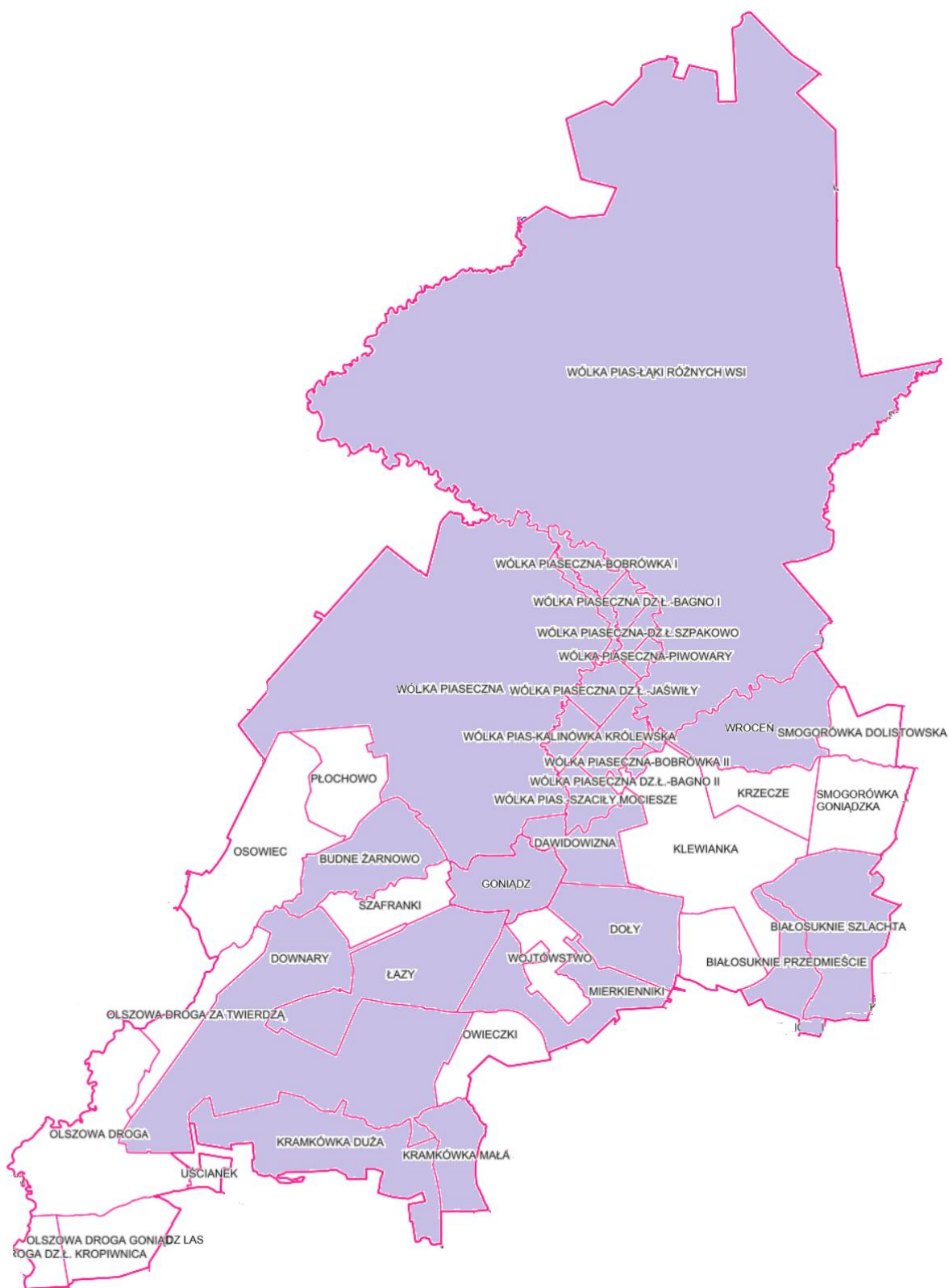
Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w tabeli 23 określono obszary najbardziej zdegradowane w sferze społecznej (obszary, dla których liczba cech wskazujących na występowanie sytuacji kryzysowej wynosiła co najmniej 5) i zaliczono do nich następujące miejscowości:

**Goniądz (Miasto), Białosuknia, Budne, Dawidowizna, Doły, Downary, Klewianka,
Kramkówka Duża, Łazy, Mierkienniki, Wólka Piaseczna, Wroceń**

Graficzne określenie obszaru zdegradowanego w sferze społecznej zaprezentowano na rysunku 14.

Rysunek 14. Obszary zdegradowane w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie własne

4. WSPÓŁWYSTĘPOWANIE INNYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK

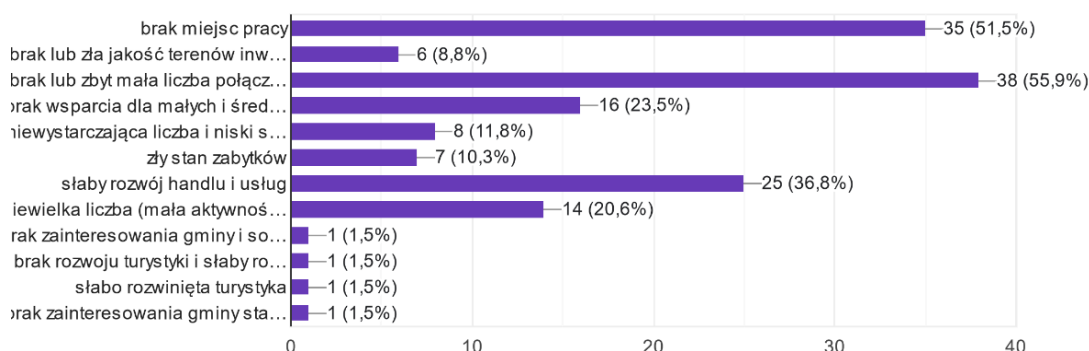
4.1. SFERA GOSPODARCZA

W sferze gospodarczej ankietowani wskazali na następujące problemy:

- brak lub zbyt małą liczbę połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami (55,9%);
- brak miejsc pracy (51,5%);
- słaby rozwój handlu i usług (36,8%).

Takie wskazania mieszkańców wynikają z zauważanego przez nich braku dużych zakładów pracy na terenie gminy. Mieszkańcy muszą dojeżdżać do większych miejscowości co poprzez brak lub małą liczbę połączeń komunikacyjnych jest znacznie utrudnione. Konieczność dojazdów do pracy często wpływa na decyzje o przeprowadzce do większych miast, co z kolei pogłębia problemy demograficzne obserwowane na terenie gminy.

Wykres 5. Problemy gospodarcze na terenie Gminy Goniądz

Ankietowani mieli do wyboru odpowiedzi:

- brak miejsc pracy,
- brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych,
- brak lub zbyt mała liczba połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami,
- brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- niewystarczająca liczba i niski standard mieszkań,
- zły stan zabytków,
- słaby rozwój handlu i usług,
- niewielka liczba (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw,
- inne (podano: brak zainteresowania gminy i sołectwa współpracą lokalnych społeczności, słabo rozwinięta turystyka, brak zainteresowania gminy stanem dróg lokalnych - gminnych).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w ustawie o rewitalizacji, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych

podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości dla większości miejscowości kształtował się poniżej średniej dla gminy (wskaźnik referencyjny: 37,36).

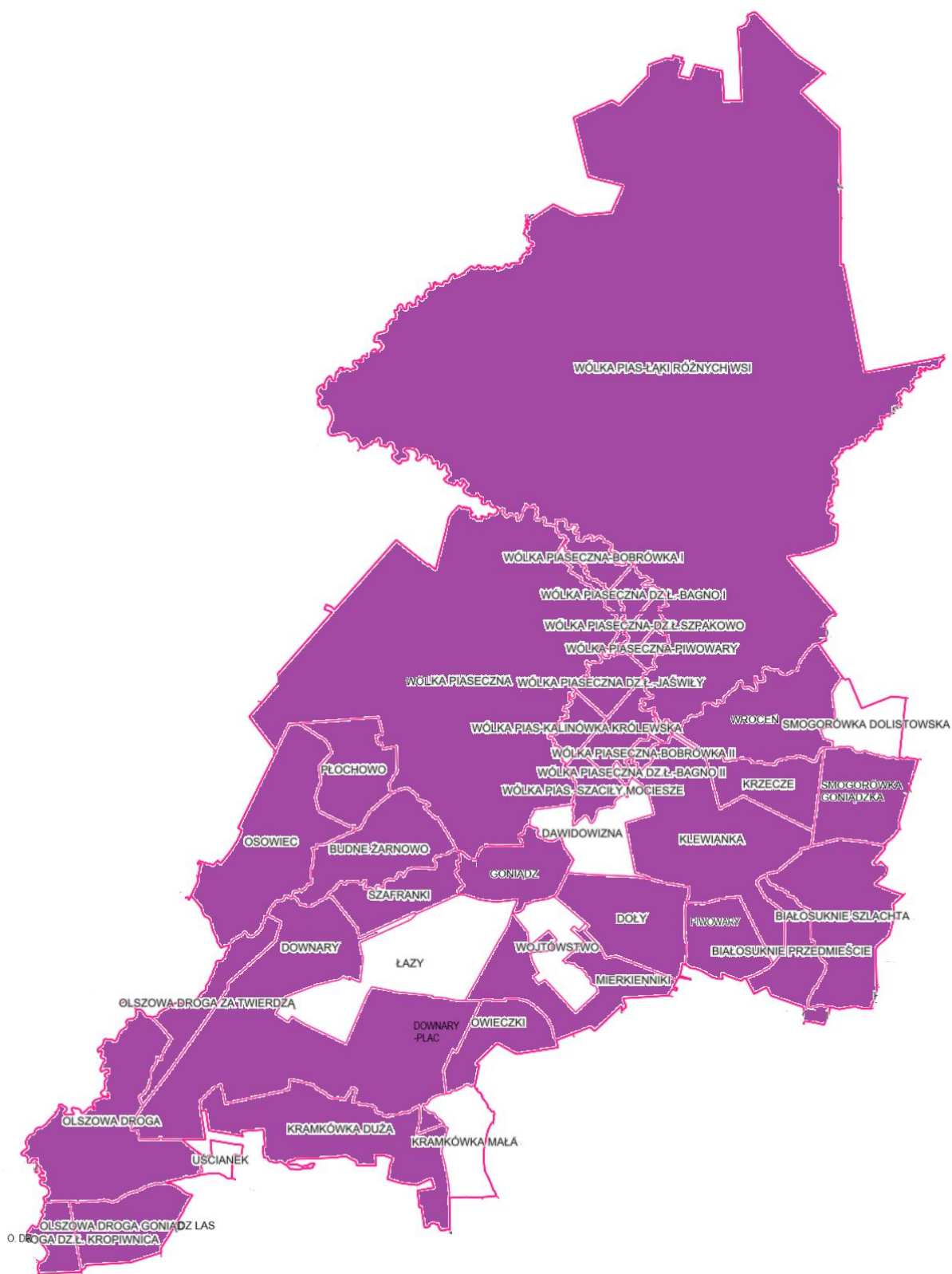
Przy wyliczeniu wskaźnika posłużono się danymi dotyczącymi przedsiębiorców zawartymi w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Tabela 24. Liczba zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1.	Goniądz	32,76
2.	Białosuknia	13,07
3.	Budne	18,18
4.	Dawidowizna	61,22
5.	Doły	13,33
6.	Downary	31,50
7.	Downary - Plac	24,69
8.	Klewianka	24,73
9.	Kramkówka Duża	5,35
10.	Kramkówka Mała	53,03
11.	Krzecze	18,52
12.	Łazy	48,54
13.	Mierkienniki	16,95
14.	Olszowa Droga	0,00
15.	Osowiec	37,19
16.	Osowiec-Twierdza	92,78
17.	Owieczki	29,85
18.	Piwowary	16,26
19.	Płochowo	0,00
20.	Smogorówka Dolistowska	37,97
21.	Smogorówka Goniądzka	6,94
22.	Szafranki	28,99
23.	Uścianek	76,92
24.	Wojtówstwo	73,53
25.	Wólka Piaseczna	11,63
26.	Wroceń	31,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

Rysunek 15. Obszary zdegradowane - liczba zarejestrowanych podmiotów na 1 000 mieszkańców

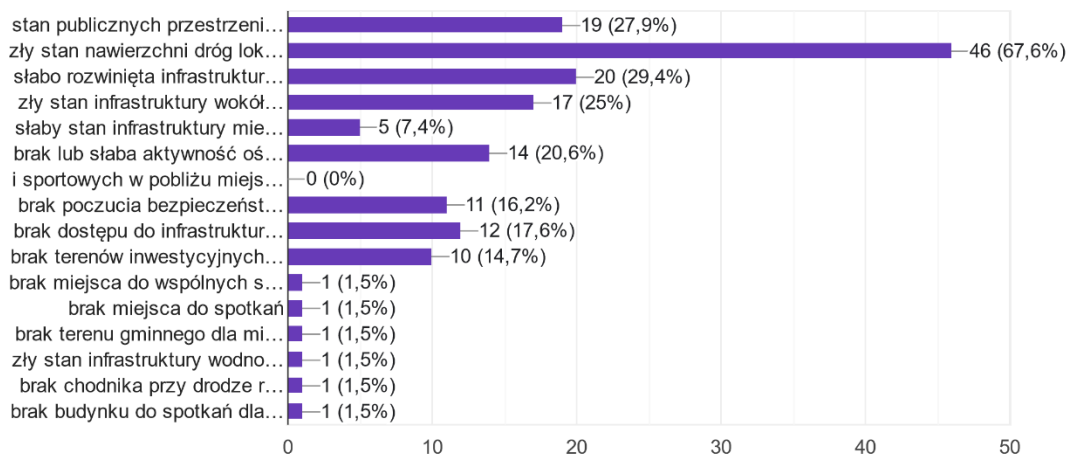
Źródło: Opracowanie własne

4.2. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Według zapisów art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych”.

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego w sferze przestrzenno – funkcjonalnej respondenci wskazali na: zły stan nawierzchni dróg lokalnych (67,6%), słabo rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjno – sportową (29,4%) oraz słaby stan publicznych przestrzeni (27,9%).

Wykres 6. Problemy charakteryzujące sferę przestrzenno – funkcjonalną

Ankietowani mieli do wyboru:

- stan publicznych przestrzeni (słaba estetyka otoczenia),
- zły stan nawierzchni dróg lokalnych,
- słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjno – sportowa,
- zły stan infrastruktury wokół budynków mieszkalnych (chodniki, ciągi piesze),
- słaby stan infrastruktury mieszkaniowej,
- brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych,
- i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania,
- brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania,
- brak dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- brak terenów inwestycyjnych i atrakcyjnych miejsc do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej,
- inne (podano: brak miejsca do wspólnych spotkań mieszkańców, brak miejsca do spotkań, brak terenu gminnego dla mieszkańców, zły stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, brak chodnika przy drodze rejonowej Osowiec-Białogrądy w obszarze zabudowanym, brak budynku do spotkań dla mieszkańców np. świetlica).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

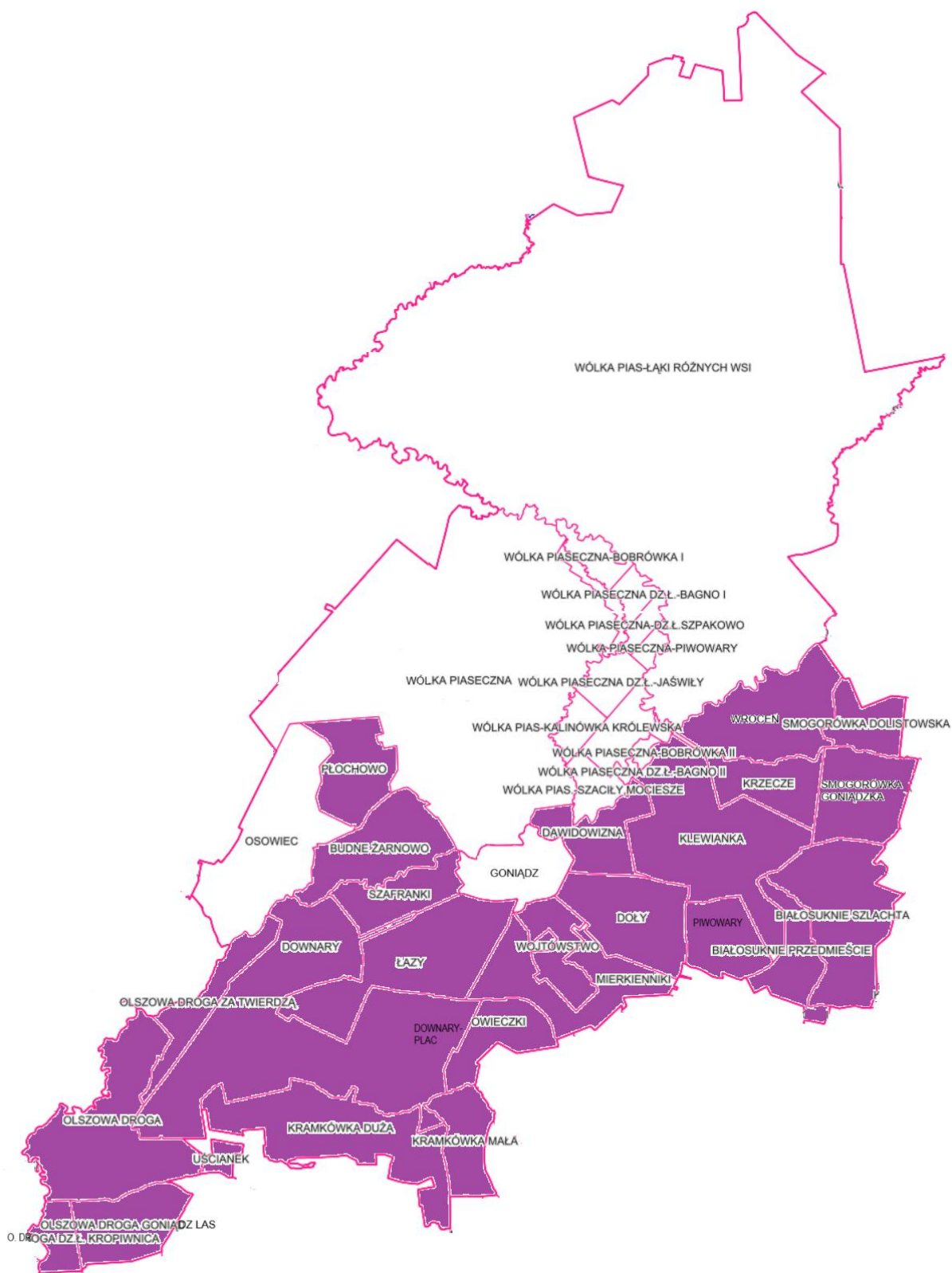
Dla integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców wszystkich grup wiekowych bardzo ważne jest, by w stosunkowo bliskiej odległości od każdego gospodarstwa domowego znajdowało się miejsce, gdzie organizowane będą działania społeczne (zajęcia kulturalne, rekreacyjne). W ramach analizy wzięto pod uwagę miejsca rekreacji dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, czyli place zabaw oraz boiska do gier zespołowych, a także siłownie zewnętrzne. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego zastosowano wskaźnik związany z ilością miejsc rekreacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wartość referencyjna dla gminy 0,33, na sytuację kryzysową wskazują dane poniżej tej wartości).

Tabela 25. Wskaźnik dostępności do miejsc rekreacji na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	0,55
2	Białosuknia	0,00
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	0,00
5	Doły	0,00
6	Downary	0,00
7	Downary - Plac	0,00
8	Klewianka	0,00
9	Kramkówka Duża	0,00
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,00
12	Łazy	0,00
13	Mierkienniki	0,00
14	Olszowa Droga	0,00
15	Osowiec	1,24
16	Osowiec-Twierdza	1,03
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,00
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	0,00
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	0,00
23	Uścianek	0,00
24	Wojtówstwo	0,00
25	Wólka Piaseczna	2,33
26	Wroceń	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 16. Obszary zdegradowane - wskaźnik dostępności do miejsc rekreacji na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Ośrodek kultury i biblioteka znajdują się na terenie Miasta Goniądz. Pozostały teren gminy ze względu na większą odległość do tych placówek zostaje uznana jako zagrożona degradacją.

Na terenie Gminy Goniądz szkoła i przedszkole znajdują się na terenie Miasta Goniądz. Pozostała część gminy ze względu na większą odległość od placówek zostaje uznana za zagrożona degradacją.

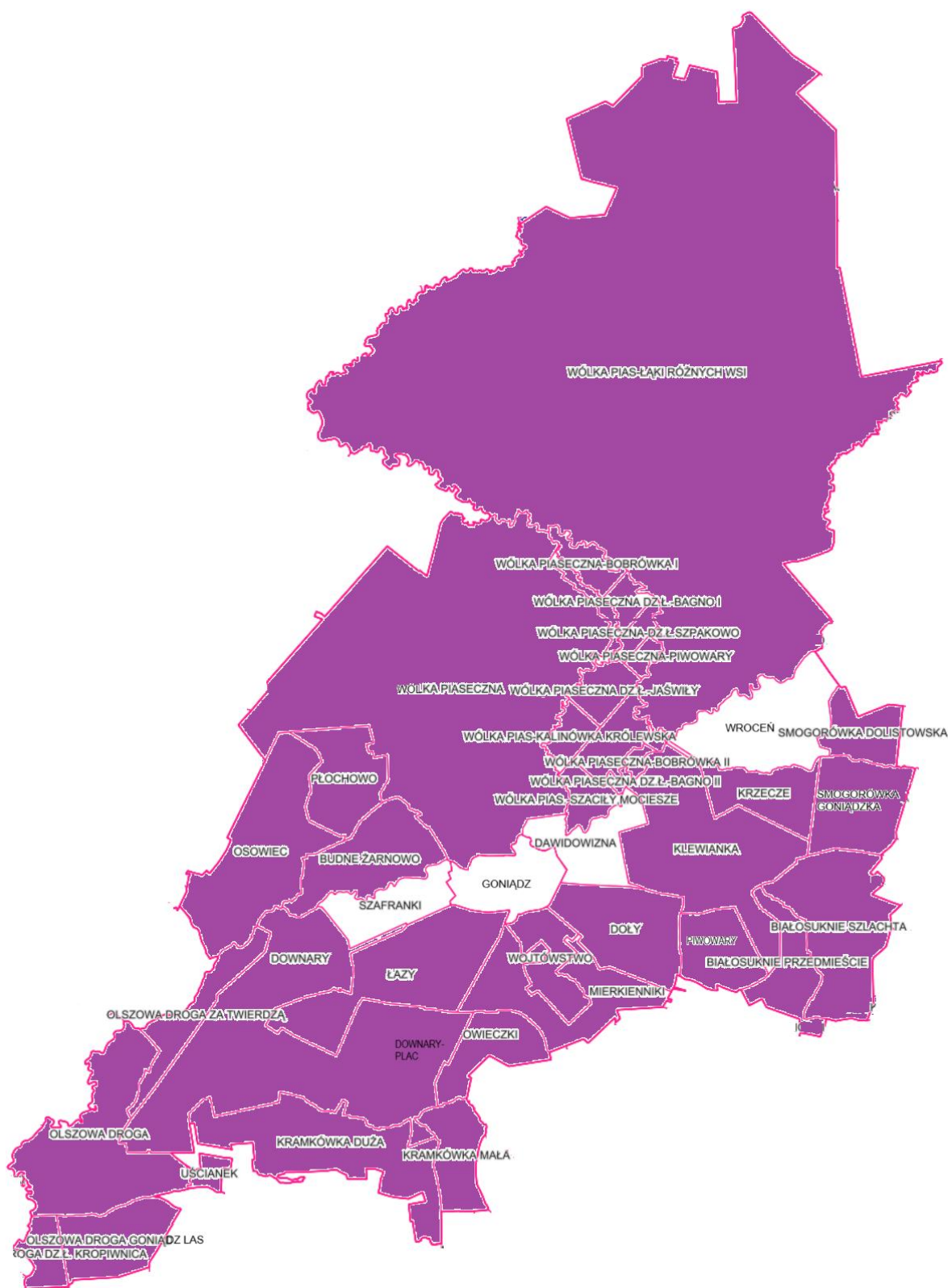
Przez część miejscowości położonych na terenie Gminy Goniądz przebiegają ścieżki rowerowe. Za tereny zdegradowane uznaje się tereny bez takiej ścieżki, zaznaczono je na zielono w tabeli poniżej.

Tabela 26. Występowanie ścieżek rowerowych

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	TAK
2	Białosuknia	NIE
3	Budne	NIE
4	Dawidowizna	TAK
5	Doły	NIE
6	Downary	NIE
7	Downary - Plac	NIE
8	Klewianka	NIE
9	Kramkówka Duża	NIE
10	Kramkówka Mała	NIE
11	Krzecze	NIE
12	Łazy	NIE
13	Mierkienniki	NIE
14	Olszowa Droga	NIE
15	Osowiec	NIE
16	Osowiec-Twierdza	TAK
17	Owieczki	NIE
18	Piwowary	NIE
19	Płochowo	NIE
20	Smogorówka Dolistowska	NIE
21	Smogorówka Goniądzka	NIE
22	Szafranki	TAK
23	Uścianek	NIE
24	Wojtówstwo	NIE
25	Wólka Piaseczna	NIE
26	Wroceń	TAK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 17. Obszary zdegradowane – występowanie ścieżek rowerowych

Źródło: Opracowanie własne

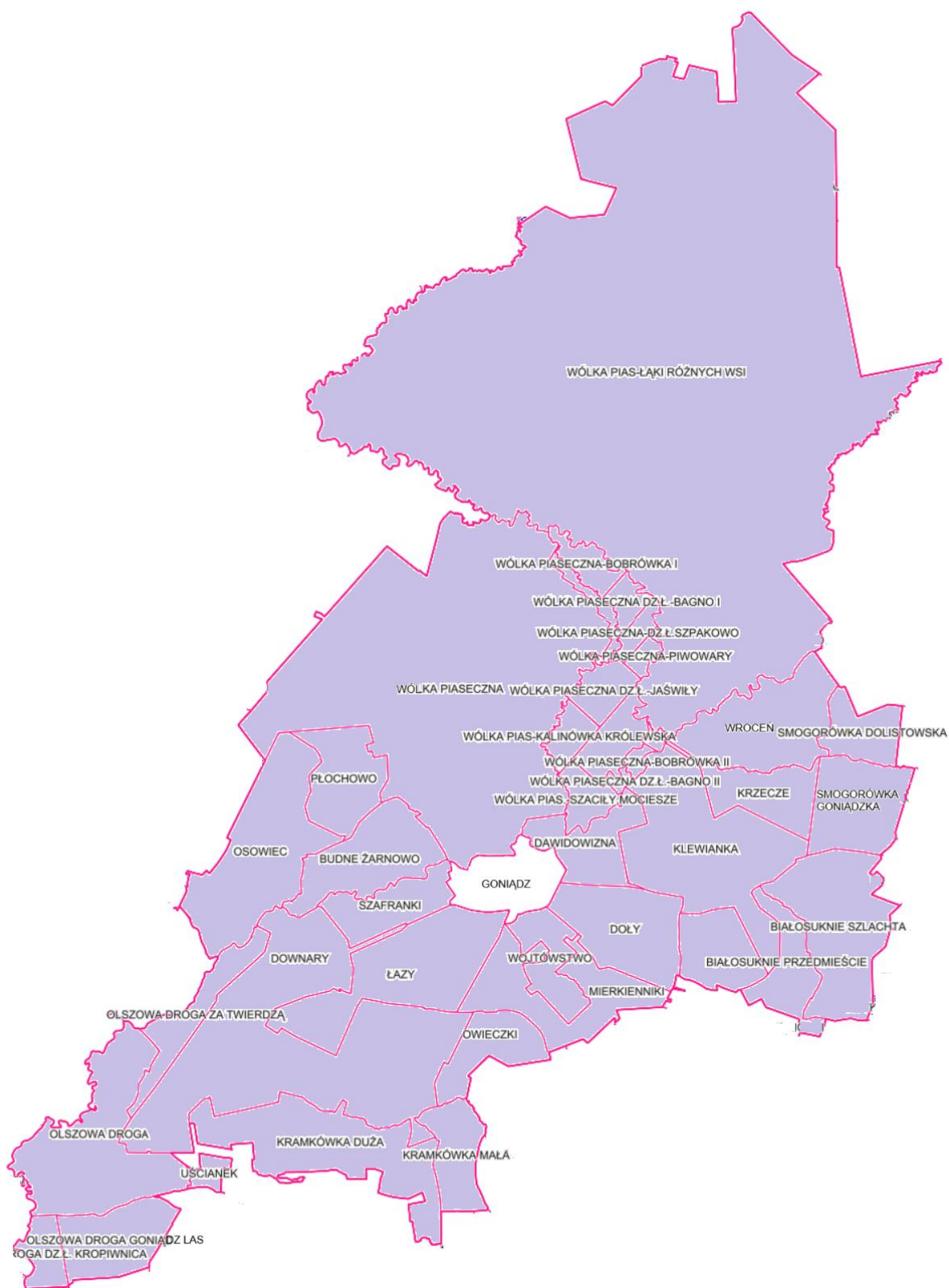
Tabela 27. Podsumowanie analizy w sferze przestrzenno - funkcjonalnej

L.p.	Obszar	Wskaźnik dostępności do miejsc rekreacji na 100 mieszkańców	Występowanie ścieżek rowerowych w poszczególnych miejscowościach	Występowanie szkół i przedszkoli	Występowanie ośrodków kultury i bibliotek
1	Goniądz				
2	Białosuknia				
3	Budne				
4	Dawidowizna				
5	Doły				
6	Downary				
7	Downary - Plac				
8	Klewianka				
9	Kramkówka Duża				
10	Kramkówka Mała				
11	Krzecze				
12	Łazy				
13	Mierkienniki				
14	Olszowa Droga				
15	Osowiec				
16	Osowiec-Twierdza				
17	Owieczki				
18	Piwowary				
19	Płochowo				
20	Smogorówka Dolistowska				
21	Smogorówka Goniądzka				
22	Szafranki				
23	Uścianek				
24	Wojtówstwo				
25	Wólka Piaseczna				
26	Wroceń				

Źródło: Opracowanie własne

Za obszar zdegradowany w tym obszarze uznaje się miejscowości, w których chociaż w 3 zagadnieniach uznano ją za obszar zdegradowany lub zagrożony degradacją. Należą do nich: Białosuknia, Budne, Dawidowizna, Doły, Downary, Downary – Plac, Klewianka, Kramkówka Duża, Kramkówka Mała, Krzecze, Łazy, Mierkienniki, Olszowa Droga, Osowiec, Osowiec-Twierdza, Owieczki, Piwowary, Płochowo, Smogorówka Dolistowska, Smogorówka Goniądzka, Szafranki, Uścianek, Wojtówstwo, Wólka Piaseczna, Wroceń.

Rysunek 18. Obszary zdegradowane – podsumowanie sfery przestrzenno - funkcjonalnej

Źródło: Opracowanie własne

4.3. SFERA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWA

Infrastruktura techniczna gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w sensie jej struktury, lokalizacji, jakości i dostępności ma znaczny wpływ na rozwój jednostki samorządu oraz stanowi jeden z podstawowych czynników kształtujących jej atrakcyjność i konkurencyjność. Przesądza również o kosztach inwestycyjnych rewitalizacji danego obszaru. Im wyższy jest stopień rozwoju infrastruktury technicznej, tym lepsze są warunki do przeprowadzenia zaplanowanych w jej zakresie zadań.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 4 o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą również wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego zastosowano wskaźnik związany z ilością budynków z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców w danej miejscowości (wartość referencyjna dla gminy 5,14, na sytuację kryzysową wskazują dane powyżej tej wartości).

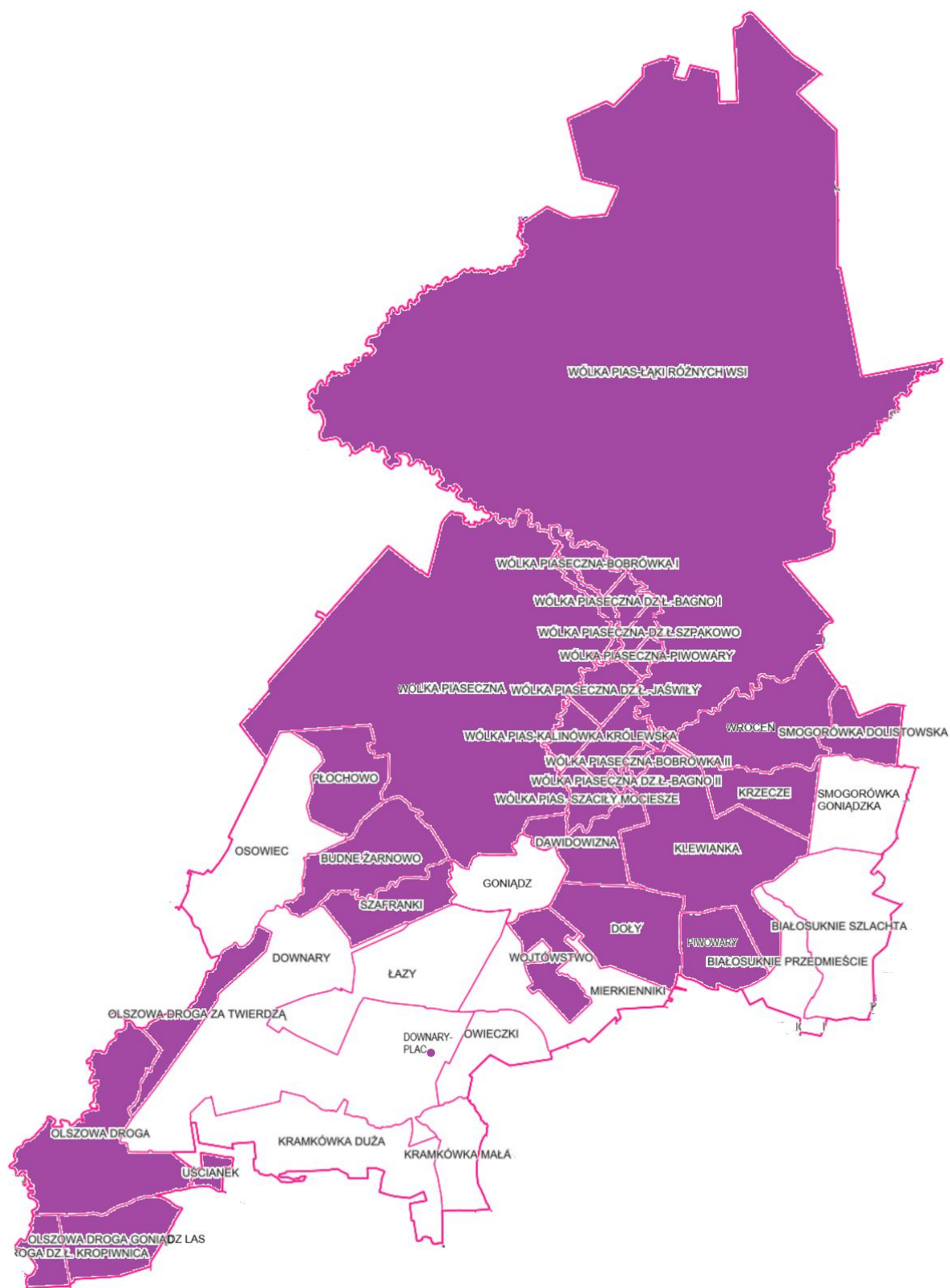
Tabela 28. Ilość budynków z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	2,67
2	Białosuknia	2,61
3	Budne	9,09
4	Dawidowizna	11,22
5	Doły	12,00
6	Downary	1,57
7	Downary - Plac	8,64
8	Klewianka	7,77
9	Kramkówka Duża	4,81
10	Kramkówka Mała	3,79
11	Krzecze	12,04
12	Łazy	3,88
13	Mierkienniki	5,08
14	Olszowa Droga	10,00
15	Osowiec	2,48

L.p.	Obszar	Wskaźnik
16	Osowiec-Twierdza	0,00
17	Owieczki	2,24
18	Piwowary	13,82
19	Płochowo	9,09
20	Smogorówka Dolistowska	11,39
21	Smogorówka Goniądzka	4,86
22	Szafranki	13,04
23	Uścianek	23,08
24	Wojtówstwo	8,82
25	Wólka Piaseczna	5,81
26	Wroceń	12,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 19. Obszary zdegradowane - ilość budynków z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

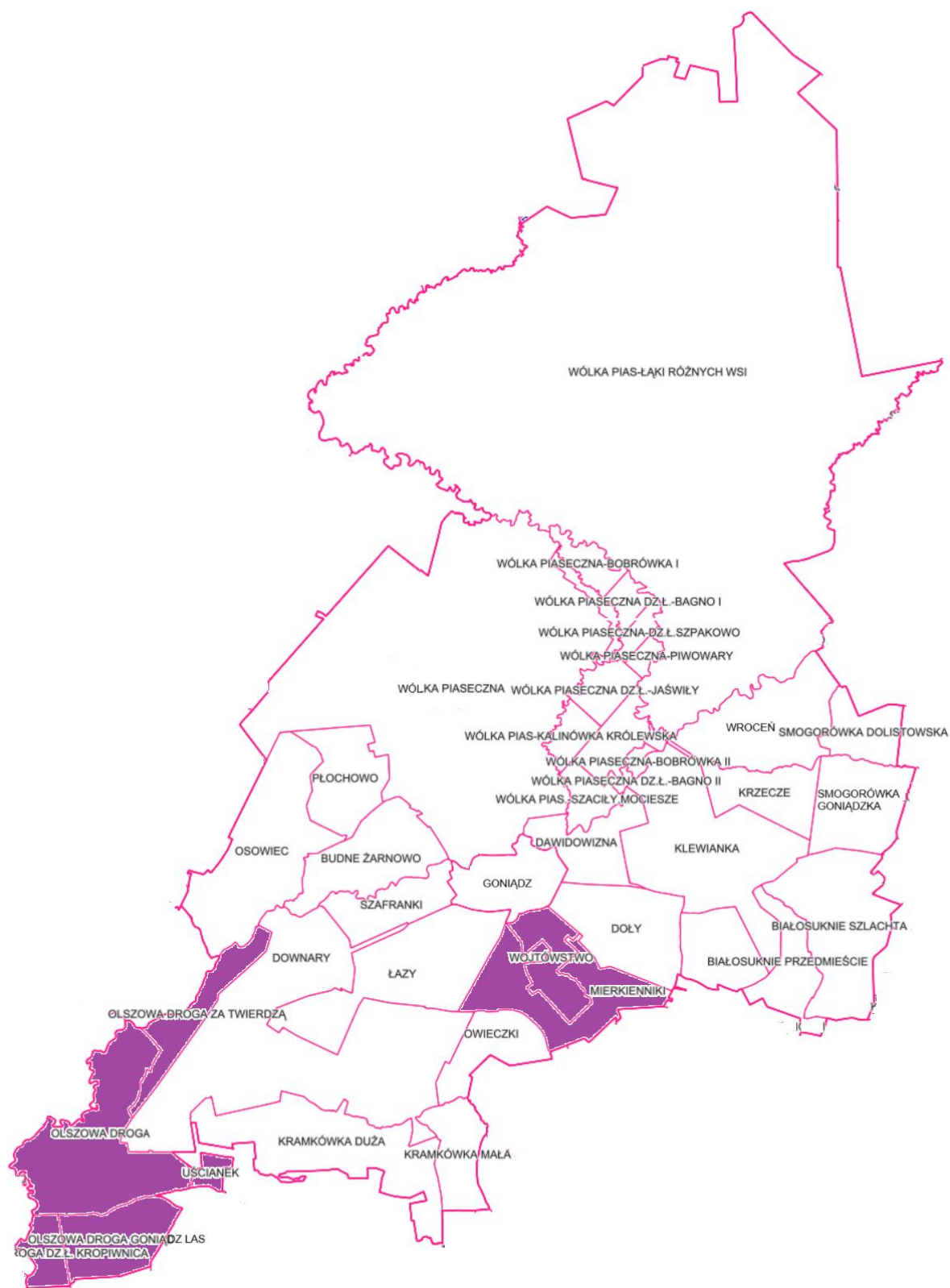
Analizując infrastrukturę techniczną na terenie gminy, by określić obszar zdegradowany, przeanalizowano niedostępność do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wartość referencyjna dla gminy 4,31, na sytuację kryzysową wskazują dane powyżej tej wartości).

Tabela 29. Wskaźnik związany z niedostępnością do wodociągu w przeliczeniu na 100 mieszkańców

L.p.	Obszar	Wskaźnik
1	Goniądz	0,00
2	Białosuknia	0,00
3	Budne	0,00
4	Dawidowizna	0,00
5	Doły	0,00
6	Downary	0,00
7	Downary - Plac	0,00
8	Klewianka	0,00
9	Kramkówka Duża	0,00
10	Kramkówka Mała	0,00
11	Krzecze	0,00
12	Łazy	0,00
13	Mierkienniki	100,00
14	Olszowa Droga	100,00
15	Osowiec	0,00
16	Osowiec-Twierdza	0,00
17	Owieczki	0,00
18	Piwowary	0,00
19	Płochowo	0,00
20	Smogorówka Dolistowska	0,00
21	Smogorówka Goniądzka	0,00
22	Szafranki	0,00
23	Uścianek	100,00
24	Wojtówstwo	100,00
25	Wólka Piaseczna	0,00
26	Wroceń	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Goniądzu

Rysunek 20. Obszar zdegradowany - niedostępność do wodociągu w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców na terenie gminy czuwają Ochotnicze Staże Pożarne. Dzięki nim potencjalne zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych mogą być szybko złagodzone. Na terenie Gminy Goniądz funkcjonują następujące jednostki OSP:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Białosukni,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Downarach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Goniądzu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Klewiance,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Osowcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Piasecznej.

Pozostałe miejscowości uznaje się za zagrożone degradacją.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 2 obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska”.

Diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie corocznego raportu dotyczącego oceny jakości powietrza w województwie podlaskim oraz pięcioletniej ocenie jakości powietrza dla województwa podlaskiego.

Zgodnie z Zestawieniem gmin zamieszczonym w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2023” na terenie Gminy Goniądz występuje przekroczenie stężenia ozonu (O_3) w celu ochrony zdrowia ludzi oraz w celu ochrony roślin, typ normy: poziom celu długoterminowego.

Jak to wskazano w „Pięcioletniej ocenie jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za lata 2019-2023”, na terenie strefy podlaskiej (na której obszarze położona jest Gmina Goniądz) ze względu na ochronę roślin występuje przekroczenie dotyczące ozonu (dla tego zanieczyszczenia górny próg oszacowania został przekroczony). Ze względu na ochronę zdrowia ludzi w strefie podlaskiej występuje przekroczenie ozonu, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu (zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀).

Tabela 30. Podsumowanie sfery techniczno - środowiskowej

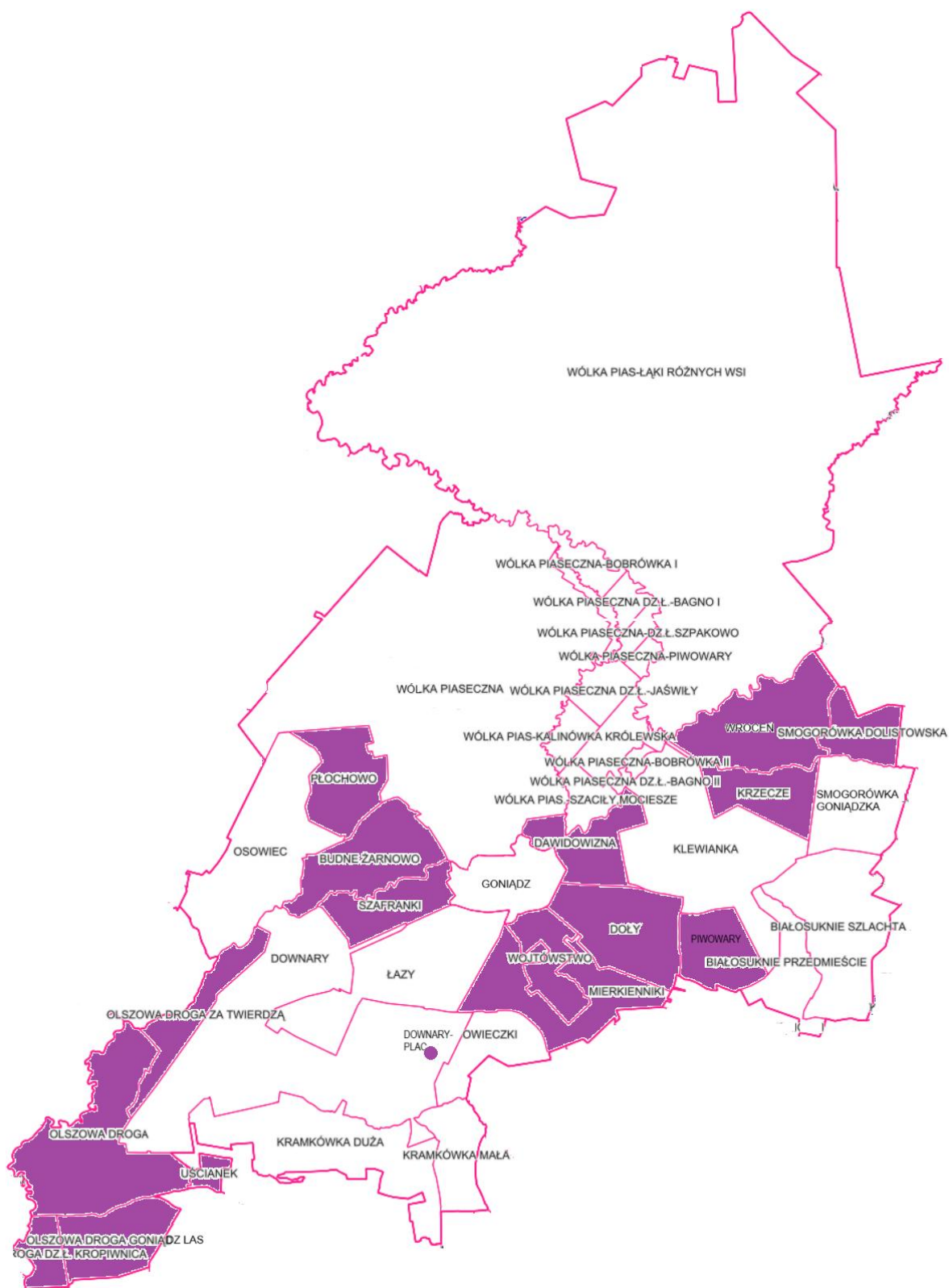
L.p.	Obszar	Ilość budynków z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Występowanie jednostki OSP	Wskaźnik związany z niedostępnością do wodociągu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Stan powietrza
1	Goniądz				
2	Białosuknia				
3	Budne				
4	Dawidowizna				
5	Doły				
6	Downary				
7	Downary - Plac				
8	Klewianka				
9	Kramkówka Duża				
10	Kramkówka Mała				
11	Krzecze				
12	Łazy				
13	Mierkienniki				
14	Olszowa Droga				
15	Osowiec				
16	Osowiec-Twierdza				
17	Owieczki				
18	Piwowary				
19	Płochowo				
20	Smogorówka Dolistowska				
21	Smogorówka Goniądzka				
22	Szafranki				
23	Uścianek				
24	Wojtówstwo				
25	Wólka Piaseczna				

L.p.	Obszar	Ilość budynków z azbestem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Występowanie jednostki OSP	Wskaźnik związany z niedostępnością do wodociągu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Stan powietrza
26	Wroceń				

Źródło: Opracowanie własne

Za obszar zdegradowany w sferze techniczno-środowiskowej uznaje się miejscowość, którą uznano za zdegradowaną lub zagrożoną degradacji w co najmniej 3 zagadnieniach. Do miejscowości zdegradowanych w tej strefie należą: Budne, Dawidowizna, Doły, Downary – Plac, Krzeczce, Mierkienniki, Olszowa Droga, Piwowary, Płochowo, Smogorówka Dolistowska, Szafranki, Uścianek, Wojtówstwo, Wroceń.

Rysunek 21. Obszar zdegradowany – sfera techniczno-środowiskowa

Źródło: Opracowanie własne

5. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY GONIĄDZ

Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych został określony zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Delimitacja obszaru zdegradowanego została przeprowadzona na podstawie wyników analizy przyjętych wskaźników, która ujawniła główne problemy i skalę natężenia negatywnych zjawisk na badanych obszarach.

Proces wyznaczenia obszaru wymagającego wsparcia składał się z kilku etapów:

1. wyznaczenie jednostek urbanistycznych, tj. jednostki analityczne (okręgi badawcze) o jednorodnej strukturze i podobnej charakterystyce, dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych;
2. pozyskanie niezbędnych danych statystycznych oraz przeprowadzenie analizy wskaźnikowej. Następnie na podstawie przyjętej metodyki oraz przyjętych mierników dokonanie porównania wskaźników w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, techniczno-środowiskowej;
3. wyznaczenie obszaru zdegradowanego, tj. obszaru, dla którego w wyniku analizy zdiagnozowano kryzys z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz zidentyfikowano problemy w pozostałych sferach.

Wyznaczenie, opis oraz analizę problemów na obszarze zdegradowanym przeprowadzono na podstawie zestawienia wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych przede wszystkim z Urzędu Miejskiego w Goniądzu. Prezentacja danych statystycznych Gminy Goniądz ukazała złożoność i wielowymiarowość omawianych zagadnień i zjawisk. Analiza sfer funkcjonowania gminy i jej mieszkańców odsłoniła trudności, z którymi boryka się Gmina Goniądz. Zidentyfikowane problemy występują w każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz techniczno-środowiskowej.

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badania ankietowego mającego na celu określenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Goniądz, doprowadziły do wyodrębnienia terenów, które cechują się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów. Obszar ten charakteryzuje się nasileniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a ponadto występuje na nim znaczny stopień zdegradowania we wszystkich pozostałych sferach. Podsumowanie przeprowadzonej diagnozy przedstawiono w tabeli 31.

Tabela 31. Obszary zdegradowane w poszczególnych sferach analizy

L.p.	Obszar	Podsumowanie sfera społeczna	Podsumowanie sfera gospodarcza	Podsumowanie sfera przestrzenno-funkcjonalna	Podsumowanie sfera techniczno-środowiskowa	Zaznaczone przez mieszkańców
1	Goniądz					
2	Białosuknia					
3	Budne					
4	Dawidowizna					
5	Doły					
6	Downary					
7	Downary - Plac					
8	Klewianka					
9	Kramkówka Duża					
10	Kramkówka Mała					
11	Krzecze					
12	Łazy					
13	Mierkienniki					
14	Olszowa Droga					
15	Osowiec					
16	Osowiec-Twierdza					
17	Owieczki					
18	Piwowary					
19	Płochowo					
20	Smogorówka Dolistowska					
21	Smogorówka Goniądzka					
22	Szafranki					
23	Uścianek					
24	Wojtówstwo					
25	Wólka Piaseczna					

L.p.	Obszar	Podsumowanie sfera społeczna	Podsumowanie sfera gospodarcza	Podsumowanie sfera przestrzenno-funkcjonalna	Podsumowanie sfera techniczno-środowiskowa	Zaznaczone przez mieszkańców
26	Wroceń					

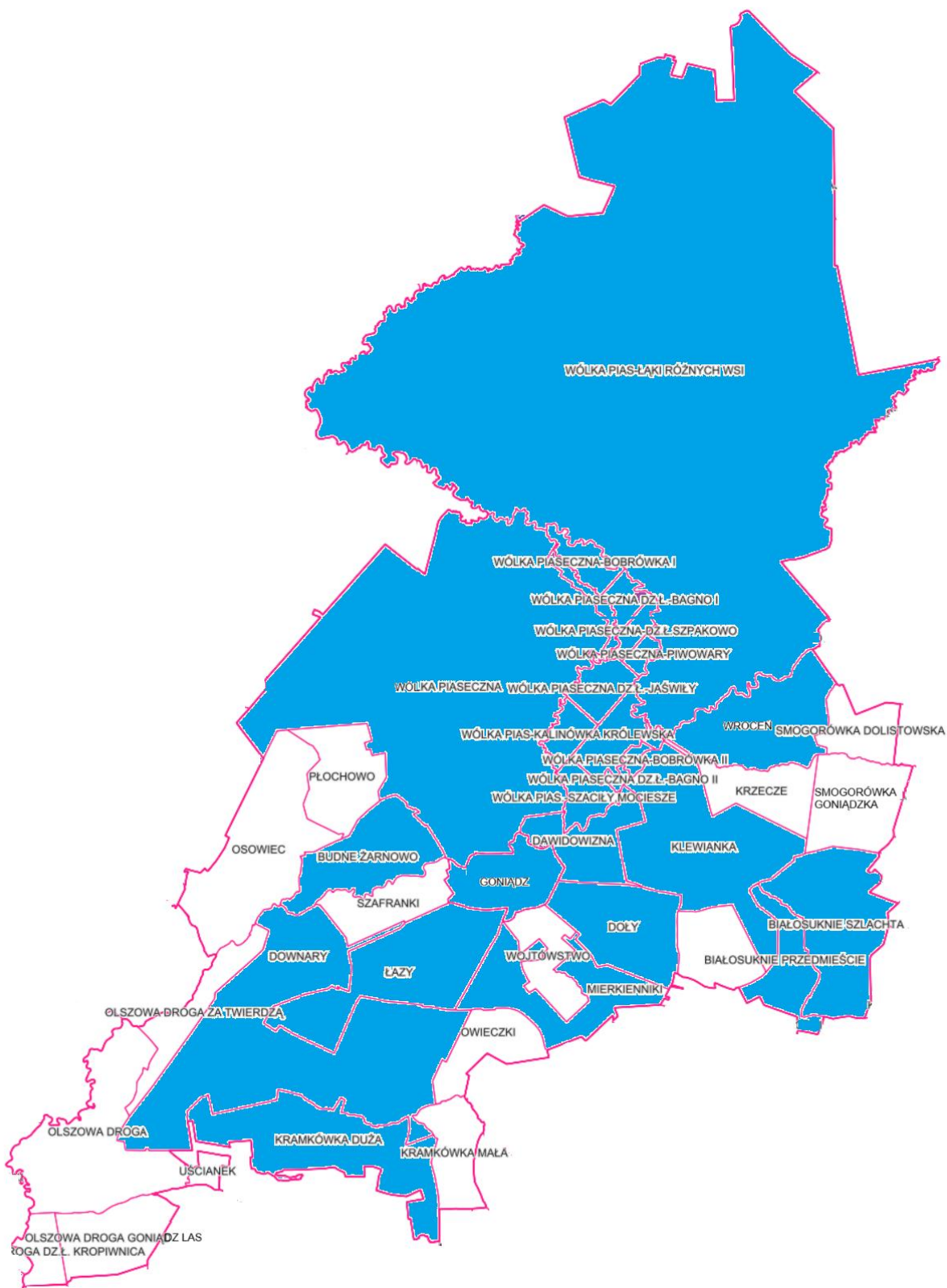
Źródło: Opracowanie własne

Wynika z niej, że **obszar zdegradowany na terenie Gminy Goniądz** obejmuje następujące miejscowości:

**Białosuknia, Budne, Dawidowizna, Doły, Downary, Goniądz, Klewianka, Kramkówka
Duża, Łazy, Mierkienniki, Wólka Piaseczna, Wroceń**

co zostało zaprezentowane na rysunku 22.

Rysunek 22. Granice obszaru zdegradowanego na obszarze Gminy Goniądz

Źródło: Opracowanie własne

Następnie, biorąc pod uwagę szczególną koncentrację negatywnych zjawisk i dodatkowo uwzględniając wnioski z konsultacji społecznych oraz istotne znaczenie terenu dla rozwoju gminy, został wyłoniony **obszar rewitalizacji dla Gminy Goniądz**, obejmujący:

Białosuknie, Doły, Downary, Kramkówka Duża, Łazy, Mierkienniki, Wroceń, Goniądz – park (obszar wyznaczony z miasta Goniądz)

Obszar rewitalizacji obejmie teren o powierzchni 76,35 km² stanowiący 19,92% całej powierzchni gminy. Na tym terenie zamieszkuje ok. 1 016 mieszkańców tj. 22,33% populacji gminy.

Do obszaru rewitalizacji wzięto część miasta Goniądz (park). Obszar ten został wyznaczony ze względu na istotne znaczenie społeczne, kulturowe oraz turystyczne dla mieszkańców całej gminy. Realizacja projektów na tym obszarze przyczyni się do poprawy jakości życia dla wszystkich mieszkańców z obszarów przeznaczonych do rewitalizacji oraz obszarów zdegradowanych.

Na terenach objętych analizą występują liczne zjawiska kryzysowe w sferach funkcjonalno – przestrzennej, środowiskowej, społecznej i ekonomicznej. W granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji występuje m.in. zły stan dróg i komunikacji wraz ze złym stanem nawierzchni dróg lokalnych jest tu również słabo rozwinięta przedsiębiorczość.

Udział procentowy mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym maleje, a udział osób w wieku poprodukcyjnym rośnie. Świadczy to o szybkim procesie starzenia się mieszkańców i wzrastania obciążenia ekonomicznego i demograficznego. Prognozowane zmiany liczby oraz struktury ludności wskazują na dalszy systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy Goniądz.

Na obszarze rewitalizacji występuje brak miejsc pracy i zauważalnym problemem jest bezrobocie. Stopień uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnej społeczności jest znikomy. A osoby młode i dobrze wykształcone emigrują z obszaru gminy co wraz ze wskazanymi ogólnymi trendami dotyczącymi wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców może pogłębić jeszcze problemy gminy w tym zakresie. Zauważalne jest również zjawisko zamknięcia się w domach ludzi starszych, często samotnych, którzy nie mają motywacji do wyjścia z domu i uczestniczenia w życiu społecznym. Takiej sytuacji

sprzyja brak miejsca spotkań, do którego każdy senior mógłby dotrzeć samodzielnie, w którym mógłby spotkać się w gronie przyjaciół, rozwijać pasję, uczestniczyć w życiu miasta, poczuć się potrzebnym. Dostrzegalne są również problemy z dotarciem osób starszych do lekarza lub urzędu z powodu braku auta. Do tego liczba połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami jest zbyt mała. Co jest dodatkowym utrudnieniem w poruszaniu się.

Na obszarze rewitalizacji panuje ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii. Rozwój handlu i usług jest niewielki. Podobnie jak wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw. Utrudnia to rozwój firm na terenie gminy. Co wraz z zauważalnym problemem bezrobocia i małą liczbą miejsc pracy pokazuje, że sfera gospodarcza na terenie Gminy Goniądz wymaga dodatkowego wsparcia.

Na obszarze rewitalizacji brakuje także miejsc, które integrowałyby mieszkańców w różnych grupach wiekowych. Dotyczy to zarówno terenów zamkniętych pod dachem, jak i obszarów na wolnej przestrzeni. Problemem obszaru jest także brak miejsc do spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, jak również pozostałych mieszkańców.

Jakość oraz możliwości spędzania wolnego czasu, jak i dostęp do atrakcyjnych przestrzeni publicznych, stanowi istotny warunek wpływający na atrakcyjność miejscowości oraz jego odbiór przez mieszkańców oraz osoby przyjezdne. Przyjmuje się, iż ważnym czynnikiem wpływającym na ocenę warunków życia mieszkańców nowoczesnych społeczeństw jest dostępność miejsc rekreacji i wypoczynku. Ważne jest także zadbanie o stan publicznych przestrzeni (słaba estetyka otoczenia), która według mieszkańców na obszarze rewitalizacji wymaga poprawy.

Gmina Goniądz wskazana jako obszar rewitalizacji, charakteryzuje się – oprócz nasilenia na jego obszarze wielu problemów – także znacznym potencjałem, który może się przyczynić do rozwoju całej gminy. Goniądz (jako cała miejscowość) czy Downary cechują się występowaniem obiektów zabytkowych, co może się przyczynić do zwiększenia ruchu turystycznego, a w konsekwencji doprowadzić do wzrostu liczby miejsc pracy w sektorze turystycznym. Potencjał turystyczny terenu wspiera także występowanie ścieżki rowerowej, która przebiega przez Goniądz (jako cała miejscowość) i Wroceń. Do potencjału tego obszaru zaliczyć należy także jego walory przyrodnicze i środowiskowe.

Analizowany obszar został wskazany jako posiadające największy potencjał także ze względu na zauważalne w ostatnich czasach inicjatywy zgłaszane przez mieszkańców, co

może świadczyć o dokonującej się aktywizacji lokalnej społeczności, która dzięki działaniom rewitalizacyjnym może jeszcze przybrać na sile.

Potencjałem rozwojowym gminy jest również fakt, że na terenie Gminy Goniądz w roku 2023 nie odnotowano przypadków noszących miano przestępstwa. Na jej terenie brak było także budynków komunalnych w złym stanie. Co powoduje, że działania na terenie obszaru rewitalizacji mogą się ograniczyć jedynie do prewencji w tym zakresie i mogą one być skupione na innych obszarach życia mieszkańców na tym terenie.

Obszar rewitalizacji został wskazany w sposób obiektywny w oparciu o zróżnicowane narzędzia, metody i techniki badawcze. W celu zdiagnozowania problemów dokonano analizy danych zastanych, przeprowadzono również badania ankietowe wśród potencjalnych odbiorców i beneficjentów Gminnego Programu Rewitalizacji. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią uzupełnienie wcześniej przeprowadzonej analizy desk research. Dopełnieniem prowadzonych badań uczyniono analizę wskaźnikową, która pozwoliła zobrazować natężenie i koncentrację zjawisk kryzysowych i wyłonić obszar rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że zasadnym jest prowadzenie działań rewitalizacyjnych na wskazanym obszarze. Diagnoza obszaru stanowiącego o problematycznym charakterze Gminy Goniądz, pozwoli na dokonanie zmian, które w przyszłości pozwolą ograniczyć bariery rozwojowe gminy.

6. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

TABELA 1. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW	5
TABELA 2. ZESTAWIENIE MIEJSCOWOŚCI WRAZ Z LICZBĄ MIESZKAŃCÓW	8
TABELA 3. ZESTAWIENIE MIEJSCOWOŚCI NA TERENIE GMINY GONIĄDZ Z UWZGLĘDNIENIEM POWIERZCHNI POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI	9
TABELA 4. LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY GONIĄDZ W LATACH 2018 – 2023.....	12
TABELA 5. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY GONIĄDZ	13
TABELA 6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY GONIĄDZ W LATACH 2018 – 2023.	15
TABELA 7. PODMIOTY GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY GONIĄDZ W LATACH 2018 – 2023	16
TABELA 8. STAN ZAOPATRZENIA W WODĘ NA TERENIE GMINY GONIĄDZ	17
TABELA 9. SIEĆ KANALIZACYJNA NA TERENIE GMINY	18
TABELA 10. LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH ORAZ OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH NA TERENIE GMINY GONIĄDZ	19
TABELA 11. WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY GONIĄDZ	20
TABELA 12. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA 100 MIESZKAŃCÓW	27
TABELA 13. LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA.....	30
TABELA 14. LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA.....	32
TABELA 15. LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA Z POWODU DŁUGIEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY NA 100 MIESZKAŃCÓW.....	34
TABELA 16. LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA.....	36
TABELA 17. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH PREZYDENCKICH W 2020 R.....	38
TABELA 18. FREKWENCJA W WYBORACH PARLAMENTARNYCH W 2023 R.....	40
TABELA 19. FREKWENCJA W WYBORACH LOKALNYCH W 2024 R.	42
TABELA 20. LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW	44
TABELA 21. STOSUNEK LICZBY MIESZKAŃCÓW W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM DO LICZBY OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	46
TABELA 22. LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW	49
TABELA 23. PODSUMOWANIE ANALIZY W SFERZE SPOŁECZNEJ	52
TABELA 24. LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW NA 1000 MIESZKAŃCÓW.....	58
TABELA 25. WSKAŹNIK DOSTĘPNOŚCI DO MIEJSC REKREACJI NA 100 MIESZKAŃCÓW	61
TABELA 26. WYSTĘPOWANIE ŚCIEŻEK ROWEROWYCH	63
TABELA 27. PODSUMOWANIE ANALIZY W SFERZE PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNEJ	65
TABELA 28. IŁOŚĆ BUDYNKÓW Z AZBESTEM W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW	68

TABELA 29. WSKAŹNIK ZWIĄZANY Z NIEDOSTĘPNOŚCIĄ DO WODOCIĄGU W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW	71
TABELA 30. PODSUMOWANIE SFERY TECHNICZNO - ŚRODOWISKOWEJ	74
TABELA 31. OBSZARY ZDEGRADOWANE W POSZCZEGÓLNYCH SFERACH ANALIZY	79
WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY GONIAŁDZ Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI	12
WYKRES 2. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY GONIAŁDZ W LATACH 2018 – 2023	15
WYKRES 3. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE GMINY GONIAŁDZ W LATACH 2018 – 2023	17
WYKRES 4. NAJBARDZIEJ ZAUWAŻALNE PROBLEMY SPOŁECZNE	27
WYKRES 5. PROBLEMY GOSPODARCZE NA TERENIE GMINY GONIAŁDZ	57
WYKRES 6. PROBLEMY CHARAKTERYZUJĄCE SFERĘ PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNĄ	60
RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY GONIAŁDZ NA TLE POWIATU MONIECKIEGO	7
RYSUNEK 2. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY GONIAŁDZ.....	11
RYSUNEK 3. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA 100 MIESZKAŃCÓW	29
RYSUNEK 4. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA Z POWODU UBÓSTWA NA 100 MIESZKAŃCÓW	31
RYSUNEK 5. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA Z POWODU BEZROBOCIA NA 100 MIESZKAŃCÓW.....	33
RYSUNEK 6. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA Z POWODU DŁUGIEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY NA 100 MIESZKAŃCÓW.....	35
RYSUNEK 7. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI NA 100 MIESZKAŃCÓW	37
RYSUNEK 8. OBSZARY ZDEGRADOWANE - FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH PREZYDENCKICH W 2020 R.	39
RYSUNEK 9. OBSZARY ZDEGRADOWANE - FREKWENCJA W WYBORACH PARLAMENTARNYCH W 2023 R.....	41
RYSUNEK 10. OBSZARY ZDEGRADOWANE - FREKWENCJA W WYBORACH LOKALNYCH W 2024 R. .	43
RYSUNEK 11. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW	45
RYSUNEK 12. OBSZARY ZDEGRADOWANE - STOSUNEK LICZBY MIESZKAŃCÓW W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM DO LICZBY OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	48
RYSUNEK 13. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW	50

RYSUNEK 14. OBSZARY ZDEGRADOWANE W SFERZE SPOŁECZNEJ.....	56
RYSUNEK 15. OBSZARY ZDEGRADOWANE - LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW NA 1 000 MIESZKAŃCÓW	59
RYSUNEK 16. OBSZARY ZDEGRADOWANE - WSKAŹNIK DOSTĘPNOŚCI DO MIEJSC REKREACJI NA 100 MIESZKAŃCÓW	62
RYSUNEK 17. OBSZARY ZDEGRADOWANE – WYSTĘPOWANIE ŚCIEŻEK ROWEROWYCH	64
RYSUNEK 18. OBSZARY ZDEGRADOWANE – PODSUMOWANIE SFERY PRZESTRZENNO - FUNKCYJONALNEJ	67
RYSUNEK 19. OBSZARY ZDEGRADOWANE - ILOŚĆ BUDYNKÓW Z AZBESTEM W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW	70
RYSUNEK 20. OBSZAR ZDEGRADOWANY - NIEDOSTĘPNOŚĆ DO WODOCIĄGU W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW	72
RYSUNEK 21. OBSZAR ZDEGRADOWANY – SFERA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWA	77
RYSUNEK 22. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA OBSZARZE GMINY GONIĄDZ	82